journal of Future Cities vision
Summer 2025. Vol 6. Issue 22
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

Future research on the organization of communication space of the city and residential architecture
Case Study: Coastal Cities of Hormozgan Province

Naeme Dabirinezhad[1], Hossein Soltanzadeh[*2], Mahnaz Mahmoody Zarandy[3]

1. PhD student Department of Architectural, Faculty of Engineering and Technician, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Professor Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
3. Associate Professor Department of Architectural, Faculty of Engineering and Technician, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

ARTICLEINFO

Research Paper

Article history:

Received: 2025/03/2

Accepted: 2025/04/25

Published online: 2025/06/15

Keywords: *Gender, interior space, urban communication space, historical housing, future studies.*

Abstract

This research analyzes the organization of the communication space of the city and residential architecture in Hormozgan province, emphasizing the dimensions of physical access, visual visibility, and maintaining privacy in gender-related spaces. Considering the necessity of foresight in urban design and residential architecture, this study examines the impact of gender and cultural concepts on the organization of entrance spaces and considers the role of these factors in the sustainable development of future cities. The main research question is "How is the organization of entrances in historical houses in Hormozgan province done in relation to gendered spaces, and what model does it offer for the future of communication spaces?" This research analyzes the access and visual visibility of entrance spaces in relation to gendered spaces using qualitative analysis and comparative study of historical house samples in three selected cities in the province. The findings show that Bandar Lengeh, with 66.66% of open entrances, has the most connection with the outside environment, while Bandar Kong, with 82.35% of semi-open entrances, has created a greater balance between communication and privacy. Also, in terms of privacy, Bandar Kong offers the highest level of privacy protection with 92%. In gender analysis, 84% of Bandar Kong entrances are male, while Bandar Lengeh and Khamir have 46% and 23% of female entrances, respectively. These results indicate the profound influence of culture and socio-gender needs in shaping the communication spaces of the city and the residential architecture of the region. This research emphasizes that in the future design of urban communication spaces and residential architecture, special attention should be paid to gender and cultural needs in order to provide spaces that are appropriate for social changes and urban sustainability. Also, the findings of this study can be used as a model for designing entrances and organizing communication spaces in other regions with similar conditions.

Citation: Ahmadi,A., sheikhul Islami, A., jalili, M. (2024). **Analysis of Factors Affecting Intelligent Urban Growth with a Futures Studies Approach: Aligudarz City**, *Journal of Future Cities vision*, 6(22), 1-24.

© The Author(s). Publisher: Iranian Geographical Association

[*] **Corresponding author:** Hossein Soltanzadeh, **Email:** h72soltanzadeh@gmail.com

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

journal of Future Cities vision
Summer 2025. Vol 6. Issue 22
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

Extended Abstract

Introduction:

Traditional Iranian architecture reflects the cultural values and social structures of different communities. One of its key elements, the entrance, serves not only as a physical threshold between interior and exterior spaces but also as a symbol of spatial hierarchy and privacy. In the historical houses of Hormozgan province, entrance designs have evolved uniquely, influenced by both cultural and climatic conditions. These entrances integrate elements such as porches, platforms, doorways, and doors, each designed to maintain a balance between functionality and social norms. This study aims to analyze the gendered aspects of entrance organization in traditional houses of Hormozgan, exploring the influence of cultural values on their spatial arrangement.

Methodology:

This research employs a mixed-method approach, combining qualitative and quantitative analyses. Initially, a literature review was conducted, examining historical and architectural sources relevant to the vernacular housing of Hormozgan. Field studies were then carried out in the coastal cities of Bandar Kong, Bandar Lengeh, and Khomir, where entrances were documented through direct observation, photography, and spatial analysis. Semi-structured interviews with local residents and architects provided insights into gender-based spatial organization and the role of entrances in preserving privacy and social interactions. Additionally, statistical methods were applied to assess the distribution and organization of entrances in relation to gender and social customs.

Results and Discussion:

Findings reveal significant variations in entrance designs across the three cities, influenced by cultural, social, and climatic needs. In Bandar Lengeh, 66.66% of entrances are open, emphasizing natural ventilation and interaction with the external environment, whereas Bandar Kong exhibits a preference for semi-open entrances (82.35%), balancing privacy and connectivity. Gender-specific entrances were also identified, with Bandar Kong demonstrating the highest percentage of male-oriented entrances (84%), whereas Bandar Lengeh (46%) and Khomir (23%) presented a more balanced approach. Visual access analysis indicates that most entrances are designed to maintain privacy, with 90% of spaces being gender-neutral. However, spaces with a female-oriented design receive higher visual attention (31.69%), particularly in Bandar Kong (52%). The absence of visual access to explicitly female spaces highlights the architectural emphasis on gender segregation in traditional settings.

Conclusion:

The study underscores the complex interplay between climate, culture, and gender in the spatial organization of traditional entrances in Hormozgan. The emphasis on privacy, social hierarchy, and gender roles has significantly shaped entrance designs, influencing the allocation of male and female spaces. The findings suggest that future architectural designs should integrate gender-sensitive considerations while maintaining the environmental and social adaptability of traditional structures. By addressing gender-specific needs and enhancing spatial privacy, contemporary residential designs can benefit from traditional principles to create inclusive and functional living environments.

References

1. Ahmadnejad, Farhad. (2022). Providing Privacy in Traditional Iranian Houses through Temporal Distancing in the Entrance System. *Islamic Architecture and Urbanism Culture*, 7(1), 95-112. [In Persian]
2. Ansari, Baqer. (2007). *Privacy Rights*. Tehran: SAMT. [In Persian]
3. Arasteh, Shiva. (2017). *Studies on the Texture and Historical Architecture of Bandar Kong*. Pelsar Part Architecture Office. [In Persian]

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

journal of Future Cities vision
Summer 2025. Vol 6. Issue 22
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

4. Azani, Mehdi, Masaeli, Mohammad Reza, Barzegar, Reza, Kabiri, Mohammad Karim. (2020). Examination of Sustainable Housing Criteria with an Emphasis on the Social Dimension of Sustainable Development: Case Study of Jolfa Neighborhood in Region 5 of Isfahan. *Spatial Research*, 4(4), 3-26. [In Persian]
5. Balali Oskouei, Azita; Jamali, Yahya; Karimi Pour, Elmira; Kheiri, Javad. (2023). Explanation of the Relationship Between Spatial Organization and Orientation of Historical Houses with Emphasis on the Role of the Entrance (Case Study: Indigenous Houses of Tabriz in the Qajar Era). *Iranian Indigenous Knowledge*, 10(20), 239-277. [In Persian]
6. Bamianian, Mohammad Reza; Amini, Masoumeh. (2016). *Social Architecture of Iranian Houses*. Avval va Akhar Publications, Tehran. [In Persian]
7. Bani Masoud, Amir. (2015). *Contemporary Architecture of Iran: In the Struggle Between Tradition and Modernity*. Tehran: Honar-e Memari Gharan. [In Persian]
8. Daryaei, Ahmad Noor. (2005). *Rituals and Folklore of Bandar Kong People*. Tehran: Ehsan Publishing. [In Persian]
9. Ebrahimi Bouzani, Mehdi, Ganjali, Jafar, Rezaei, Mohammad. (2021). Examination of Quantitative and Qualitative Housing Indicators in Khomeini Shahr County. *Spatial Research Quarterly*, 5(4), 27-46. [In Persian]
10. Jamali, Siros; Khedmati, Sara; Saoueh, Elmira. (2022). Comparative Study of Residential Entrances in Tabriz City. *Shabak Scientific Journal*, 8(1), 37-46. [In Persian]
11. Kateb, Fatemeh. (2005). *Iranian House Architecture*. Tehran: Ministry of Culture and Islamic Guidance. [In Persian]
12. Khamenei Zadeh, Hananeh. (2017). The Concept of Privacy and Its Realization in the Life-World of Iranian Houses. *Bagh-e Nazar*, (49), 31-41. [In Persian]
13. Madgalchi, Leila. (2017). Recognition of the Threshold Concept in Iranian Gardens. *Manzar*, 9(39), 6-19. [In Persian]
14. Mahbubi, Ghorban; Mokhtaba Amrayi, Mostafa; Attar Abbasi, Mostafa. (2016). Recognizing the Ontology of the Coexistence of Interior and Exterior in Iranian Mosque Architecture. *Kimia-ye Honar*, 5(21), 57-75. [In Persian]
15. Mandegar Tarh Fars Consulting Engineers. (2019). *Study Report, Documentation, Protection, and Urban Revival Plan of Bandar Khamir Cultural-Historical Center*. Bandar Khamir Municipality. [In Persian]
16. Manouchehr, Mohammad. (2021). Examination of the Distinctions Between Armenian Houses in Jolfa, Isfahan, and Muslim Houses: Case Study of Khajeh Petros and Soukias Houses. *Spatial Research Quarterly*, 5(4), 47-58. [In Persian]
17. Memarian, Gholamhossein. (2007). *A Survey of Theoretical Foundations of Architecture*. Tehran: Soroush. [In Persian]
18. Memarian, Gholamhossein. (2008). *Introduction to Iranian Residential Architecture (Introverted Typology)*. Tehran: Soroush Danesh Publishing. [In Persian]
19. Memarian, Gholamhossein. (2010). *Iranian Architecture*. Tehran: Soroush. [In Persian]
20. Mohammadi Mazrae, Hamed. (2021). *Introduction to the Architecture of Historical Textures in Hormozgan Province*. Tehran: Tahan Gostar. [In Persian]
21. Mohammadi Mazrae, Hamed. (2021). The Role of Entrances in the Architecture of Indigenous Buildings in Bandar Lengeh. *Urban Planning and Architecture of Environmental Identity*, 2(6), 21-39. [In Persian]
22. Momeni, Kourosh; Atarian, Kourosh; Mohebiyan, Mostafa. (2020). Recognition of Islamic Cultural Identity in the Architecture of Entrance Facades (Case Study: Old Urban Fabric Houses of Dezful). *Architectural Thought*, 4(7), 14-28. [In Persian]
23. Momeni, Kourosh; Naseri, Neda. (2015). Examination of Tools and Methods for

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

journal of Future Cities vision
Summer 2025. Vol 6. Issue 22
ISSN (Print): 2783-0780- ISSN (Online): 2783-0780
Journal Homepage: https://www.jvfc.ir/

Creating Privacy in the House of Zeinat Al-Molk, Shiraz, Based on Islamic Verses and Narrations. *Islamic Architectural Studies*, 3(9), 79-92. [In Persian]
24. Moradi Nasab, Hossein. (2021). Analysis of the Existential Aspects of the Entrance System in Traditional Iranian Houses Based on Avicenna's Four Causes: Case Study of Qajar Houses in Yazd. *Quarterly Journal of Fundamental Research in Humanities*, (24), 147-170. [In Persian]
25. Nourbakhsh, Hossein. (1978). *Bandar Lengeh on the Persian Gulf Coast*. Bandar Abbas: Ibn Sina. [In Persian]
26. Pakzad, Jahanshah. (2009). *Urban Space Design Guide*. Tehran: Shahidi. [In Persian]
27. Pirnia, Karim. (2009). *Urban Space Design Guide*. Tehran: Shahidi. [In Persian]
28. Pirnia, Mohammad Karim. (2008). *Iranian Architecture*, Compiled and Edited by Gholamhossein Memarian. Tehran: Soroush Danesh. [In Persian]
29. Soltanzadeh, Hossein. (1993). *Entrance Spaces in Old Tehran Houses*. Tehran: Cultural Research Office. [In Persian]
30. Soltanzadeh, Hossein. (1994). *Facades of Tehran Buildings (From the Transitional Architecture Period)*. Tehran: Cultural Research Office. [In Persian]
31. Soltanzadeh, Hossein. (2005). *The House in Iranian Culture*. Tehran: Cultural Research Office. [In Persian]
32. Soltanzadeh, Hossein. (2014). *Entrance Spaces of Old Tehran Houses*. Tehran: Cultural Research Office. [In Persian]
33. Zare, Taleb. (2008). *Development Document of Bandar Lengeh County (2)*. Planning and Budget Office, Governor's Planning Deputy. [In Persian]
34. Ziaei, Mohsen. (2017). *Badgir-e Nasim – Bandar Kong. Culture, Heritage, and Tourism Bimonthly*, 2(6). [In Persian]

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

نوع مقاله: پژوهشی

فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده

www.jvfc.ir

دوره ششم، شماره دوم، پیاپی (۲۲)، تابستان ۱۴۰۴

صص ۲۴-۱

فصلنامه چشم انداز شهرهای آینده

Future Cities Vision

آینده پژوهی سازماندهی فضای ارتباطی شهر و معماری مسکونی

مطالعه موردی: شهرهای ساحلی استان هرمزگان

ناعمه دبیری نژاد : دانشجو دکتری گروه معماری، دانشکده فنی و مهندسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

حسین سلطان زاده : استاد گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، واحد تهران مرکز، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.[۱]

مهناز محمودی زرندی : دانشیار گروه معماری، دانشکده فنی و مهندسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۲/۰۵

چکیده

این پژوهش به تحلیل طراحی ورودی خانه‌های بومی استان هرمزگان با تمرکز بر ابعاد دسترسی فیزیکی، دید بصری، و حفظ محرمیت در فضاهای مرتبط با جنسیت می‌پردازد. هدف اصلی این تحقیق، شناسایی الگوهای سازماندهی فضای ورودی و بررسی تأثیر مفاهیم جنسیتی بر طراحی این فضاها است تا ارتباط میان معماری، فرهنگ، و ساختارهای اجتماعی منطقه روشن‌تر شود. این پژوهش با استفاده از روش تحلیل کمی و کیفی و بررسی تطبیقی نمونه‌های خانه‌های تاریخی در سه شهر منتخب استان، به بررسی دسترسی و دید بصری فضاهای ورودی نسبت به فضاهای دارای اولویت جنسیتی پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد بندر لنگه با ۶۶٫۶۶٪ ورودی‌های باز بیشتر بر ارتباط با محیط بیرون تأکید دارد، در حالی که بندر کنگ به ورودی‌های نیمه‌باز (۸۲٫۳۵٪) توجه کرده است. از نظر محرمیت، بندر کنگ با ۹۲٪ بیشترین توجه به حریم خصوصی دارد. همچنین، در بندر کنگ ۸۴٪ ورودی‌ها مردانه و در بندر لنگه و خمیر به ترتیب ۴۶٪ و ۲۳٪ ورودی‌ها زنانه است، فضاهای مختص زنان و مردان به‌طور نسبی دسترسی و دید کمتری نسبت به ورودی دارند. این نتایج نقش پررنگ فرهنگ و نیازهای اجتماعی-جنسیتی در شکل‌دهی به معماری سنتی این منطقه را تأیید می‌کند. پژوهش حاضر توصیه می‌کند که معماران و طراحان در فرآیند طراحی به نیازهای خاص جنسیتی و فرهنگی ساکنان توجه ویژه‌ای داشته باشند تا فضاهایی کارآمدتر، ایمن‌تر، و متناسب‌تر برای تمامی گروه‌ها فراهم کنند. همچنین، یافته‌های این مطالعه می‌تواند به‌عنوان الگویی برای طراحی ورودی در سایر مناطق با شرایط مشابه مورد استفاده قرار گیرد.

واژگان کلیدی: جنسیت، فضای ورودی، فضای ارتباط شهری، مسکن تاریخی، آینده پژوهی.

۱- مسئول مکاتبات: h72soltanzadeh@gmail.com

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

مقدمه

در سال‌های اخیر، چگونگی سازماندهی فضاهای ارتباطی در شهر و معماری مسکونی، به‌ویژه در بستر تاریخی و فرهنگی ایران، به یکی از محورهای اساسی مطالعات معماری و شهرسازی بدل شده است. این مسئله با توجه به رشد ناهماهنگ شهرها، دگرگونی سبک زندگی، و نادیده‌گرفتن ارزش‌های معماری بومی، اهمیتی دوچندان یافته است. در این میان، عنصر ورودی نه‌تنها به‌عنوان یک فضای کالبدی واسط میان درون و بیرون ساختمان ایفای نقش می‌کند، بلکه کارکردی فرهنگی، اجتماعی و حتی جنسیتی نیز دارد(Norberg-Schulz, 1980, p. 44 ؛ Rapoport, 1969, p. 52؛ Dovey, 2010, p. 118). معماری سنتی ایران همواره بازتابی از فرهنگ، ارزش‌ها و روابط اجتماعی جوامع بوده است و عنصر ورودی، به‌عنوان نقطه تلاقی فضای درونی و بیرونی، تجلی‌گاه مفاهیمی همچون حریم، سلسله‌مراتب اجتماعی، و آداب ورود محسوب می‌شود.

در ساختار فضایی خانه‌های سنتی، ورودی تنها به‌عنوان مرزی میان فضای باز و بسته تعریف نمی‌شود، بلکه به‌مثابه بخشی از نظام پیچیده ارتباطی فضا، با اجزایی چون هشتی، دالان، پیش‌طاق، سکو، آستانه، روزن، کوبه و سردر، معرف شخصیت فضایی خانه و ارزش‌های فرهنگی حاکم بر جامعه است (محمدی مزرعه، ۱۴۰۰، ص. ۹۴؛ محبوبی و همکاران، ۱۳۹۵، ص. ۲۷). این نظام فضایی به دلیل همزیستی و تعامل میان دو عرصه درون و بیرون، پیچیدگی خاصی دارد و در فرهنگ سنتی ایران، همواره با مفهوم محرمیت، تعلق، و امنیت فضایی گره خورده است (مرادی‌نسب، ۱۴۰۰، ص. ۶۱؛ سلطان‌زاده، ۱۳۹۳، ص. ۸۶؛ مدقالچی، ۱۳۹۶، ص. ۱۰۲). به‌ویژه در معماری خانه‌های سنتی استان هرمزگان که متأثر از شرایط اقلیمی گرم و مرطوب، فرهنگ دریامحور، و ساختارهای اجتماعی منحصربه‌فرد شکل گرفته‌اند، ورودی خانه نه‌تنها درگاه عبور بلکه فضایی معنادار در ساختار اجتماعی خانواده‌ها بوده است.

معماری بومی این منطقه، پاسخی خلاقانه به نیازهای زیستی، فرهنگی و اجتماعی مردمان جنوب ایران در دوران پیشاصنعتی است و در آن، تفکیک دقیق حریم‌ها، تطابق با اقلیم، و سازماندهی فضایی درونی و بیرونی بر پایه اصولی منسجم و آزموده‌شده صورت گرفته است(Pakzad, 2006, p. 72 ؛ Ardalan & Bakhtiar, 2000, p. 94). ورودی خانه‌ها در این مناطق با هدف تقویت سلسله‌مراتب فضایی، ایجاد حریم خصوصی، و تسهیل جریان‌های حرکتی طراحی شده‌اند. این فضاها همچنین بازتاب‌دهنده باورهای فرهنگی، ارزش‌های دینی و به‌ویژه ساختارهای جنسیتی‌اند. طراحی عناصری نظیر درگاه، هشتی، دالان و پیش‌طاق به گونه‌ای انجام می‌گرفته که به تفکیک جنسیتی، حفظ حریم خانوادگی و تنظیم روابط اجتماعی میان زنان و مردان یاری رساند (مدقالچی، ۱۳۹۶، ص. ۱۰۶؛ محمدی مزرعه، ۱۴۰۰، ص. ۹۶؛ پاکزاد، ۱۳۸۸، ص. ۷۱).

با این حال، در دوران معاصر، تغییرات اجتماعی و فرهنگی، همراه با الگوهای وارداتی معماری، موجب گسست در تداوم این نظام فضایی شده‌اند. امروزه شاهد نادیده‌انگاشتن نقش عملکردی و فرهنگی ورودی‌ها در بسیاری از خانه‌های نوساز هستیم که این امر منجر به کاهش کیفیت زیستی، هویتی و روانی فضا شده است. افزون بر این، پژوهش‌های پیشین عمدتاً بر ابعاد کالبدی یا اقلیمی این فضاها متمرکز بوده‌اند و جنبه‌های فرهنگی–اجتماعی آن، به‌ویژه تأثیر متغیر جنسیت، کمتر به‌صورت نظام‌مند تحلیل شده‌اند(Beebeejaun, 2017, p. 55 ؛ Jarvis et al., 2009, p. 213).

در چنین زمینه‌ای، پژوهش حاضر با تمرکز بر شهرهای ساحلی استان هرمزگان، به بررسی سازماندهی فضایی ورودی خانه‌های تاریخی با تأکید بر متغیر جنسیت می‌پردازد. این مطالعه می‌کوشد با واکاوی ساختارهای پنهان در طراحی ورودی‌ها، پیوند میان الگوهای رفتاری و فرم فضایی را آشکار سازد و نقش ساختارهای جنسیتی در شکل‌گیری فضاهای ورودی را تبیین کند. هدف نهایی، ارائه بینشی نوین برای بازاندیشی در طراحی معماری معاصر، با تکیه بر مفاهیم ارزشمند فرهنگی و اجتماعی نهفته در معماری بومی جنوب ایران است.

از منظر آینده‌پژوهی، واکاوی چنین ساختارهایی در خانه‌های سنتی نه‌تنها ارزش مستندسازی تاریخی دارد، بلکه در ترسیم مسیرهایی برای طراحی مسکن پایدار، هویت‌مند و انسان‌محور در آینده نیز مؤثر است. فهم دقیق از رابطه میان فضا،

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

فرهنگ و جنسیت می‌تواند راهگشای بازطراحی ورودی‌ها و فضاهای ارتباطی در مسکن آینده باشد؛ فضاهایی که به‌جای تقلید صرف از الگوهای جهانی، بر پایه دانش زمینه‌محور و اقتضائات اجتماعی–فرهنگی ایران شکل می‌گیرند. در این راستا، بازخوانی معماری بومی نه بازگشت به گذشته، بلکه بازیابی ظرفیت‌های آن برای آینده‌ای مطلوب‌تر است.

مبانی نظری

فضای ورودی در خانه‌های تاریخی به‌عنوان مرزی نمادین و عملکردی بین عرصه‌های عمومی و خصوصی عمل می‌کند و علاوه بر ایجاد مسیر دسترسی، حریمی برای حفاظت از خلوت و امنیت ساکنان فراهم می‌آورد .این فضاها تحت تأثیر عوامل اجتماعی، مذهبی و فرهنگی شکل گرفته‌اند و با تغییرات اجتماعی، نقش آن‌ها در تعاملات و معماری دستخوش تحول شده است.(Hu, 2008, p. 353)

در معماری سنتی ایران، به‌ویژه در مناطق جنوبی مانند هرمزگان، طراحی ورودی‌ها با هدف تقویت سلسله‌مراتب فضایی و حفظ حریم خصوصی انجام می‌شد .این ورودی‌ها نه‌تنها به‌عنوان درگاه عبور، بلکه به‌عنوان ابزار فرهنگی و اجتماعی برای بیان هویت، امنیت و مرزهای جنسیتی عمل می‌کردند .این فضاها نقشی کلیدی در تفکیک فضاهای خصوصی و عمومی داشتند و به تبیین نقش‌های اجتماعی و جنسیتی کمک می‌کردند .همان‌طور که Rapoport (1969, p. 68) اشاره می‌کند، ورودی‌ها در بسیاری از بناهای تاریخی به‌عنوان فضاهای انتقالی شناخته می‌شوند که الگوهای رفتاری و ارتباطات اجتماعی را شکل می‌دهند.

مطالعات متعدد بر نقش ورودی‌ها در تمایز بین عرصه‌های خصوصی و عمومی تأکید دارند .برای مثال، در خانه‌های سنتی، ورودی‌ها با ایجاد مرزهای مادی و غیرمادی بین فضای عمومی و خصوصی، این تمایز را برقرار می‌کردند .این مرزبندی در طراحی خانه‌ها و فضاهای شهری، به‌ویژه در مناطقی با شرایط اقلیمی و فرهنگی خاص مانند هرمزگان، به‌صورت ویژه‌ای نمود پیدا کرده است .ورودی‌ها به‌عنوان مکان‌هایی برای تغییر مسیر حرکت و فضاهای توقف، این امکان را فراهم می‌کردند که ساکنان و مهمانان پیش از ورود به فضای خصوصی، روابط اجتماعی و جنسیتی حاکم را درک کنند.(Rapoport, 1969, p. 68)

ویژگی‌های فیزیکی ورودی‌ها در خانه‌های سنتی، مانند درهای کوچک و هشتی‌ها، نقش مهمی در حفظ حریم خصوصی و تفکیک فضاهای عمومی و خصوصی داشتند. این طراحی‌ها با جلوگیری از دسترسی ناخواسته، امنیت ساکنان را تأمین می‌کردند. در معماری سنتی ایران، حفظ حریم خصوصی نه تنها یک ضرورت اجتماعی، بلکه بازتابی از هویت فرهنگی و روابط اجتماعی خانواده‌ها بود.

علاوه بر این، فضای ورودی در خانه‌های تاریخی نمایانگر ساختارهای اجتماعی، فرهنگی و جنسیتی محسوب می‌شد. بررسی این ورودی‌ها و سازماندهی فضاها نشان‌دهنده ارتباطات فرهنگی و اجتماعی شکل‌گرفته در این فضاها است. مطالعات نشان می‌دهند که توجه به ویژگی‌های خاص فضاهای ورودی و کارکردهای آن‌ها در تفکیک عرصه‌های اجتماعی می‌تواند به طراحی فضاهای باکیفیت‌تر و پاسخگو به نیازهای امروزی کمک کند.

در معماری سنتی ایران، به‌ویژه در استان‌هایی مانند هرمزگان، ورودی خانه‌ها با هدف رعایت اصول اجتماعی و مذهبی طراحی می‌شدند تا از ورود ناگهانی به فضای داخلی جلوگیری کرده و حریم خصوصی ساکنان را حفظ کنند. این فضاها نه‌تنها به‌عنوان مسیر انتقالی، بلکه به‌عنوان عنصری محافظتی برای تأمین امنیت و پاسخ‌گویی به نیازهای فرهنگی و اجتماعی عمل می‌کردند. طراحی ورودی‌ها در خانه‌های سنتی، نقطه عطفی در دیواره‌های پیوسته کوچه‌ها ایجاد کرده و جلوه‌ای متمایز به محیط شهری می‌بخشید.

فضای ورودی در این خانه‌ها سه نقش اصلی ایفا می‌کرد:

۱. نقش عملکردی :به‌عنوان گذرگاهی برای ورود نور، تهویه و انجام کارکردهای فیزیکی ساختمان.
۲. نقش محافظتی :حفاظت از قلمرو خصوصی و جلوگیری از ورود غیرمجاز.
۳. نقش معناشناختی :بازتاب‌دهنده نمادهای فرهنگی، دینی و اجتماعی جامعه.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

این ورودی‌ها با هدایت ساکنان از عرصه عمومی به نیمه‌عمومی و سپس به فضای خصوصی، سلسله‌مراتب فضایی را برقرار کرده و امنیت و آسایش را تأمین می‌کردند. در خانه‌های تاریخی هرمزگان، ورودی‌ها نمادی از ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و فرهنگی بوده و با رعایت سلسله‌مراتب حرکتی و دیداری، ویژگی‌های محافظتی و معناشناختی را هم‌زمان در بر داشتند. این تحلیل به درک بهتر روابط اجتماعی و نقش‌های فرهنگی در معماری سنتی کمک کرده و اهمیت ورودی‌ها را در حفظ هویت معماری سنتی و انطباق آن با نیازهای معاصر برجسته می‌سازد.

آینده‌پژوهی در زمینه سازماندهی فضای ارتباطی شهر و معماری مسکونی به شبیه‌سازی و پیش‌بینی نیازهای آتی ساکنان، چالش‌ها و فرصت‌های محیطی و اجتماعی می‌پردازد. این رویکرد با تحلیل روندهای اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی، به طراحی فضاهای مسکونی و شهری پاسخ می‌دهد. در شهرهای ساحلی استان هرمزگان، با ویژگی‌های جغرافیایی خاص مانند اقلیم گرم و خشک و دسترسی به دریا، توجه به تغییرات اقلیمی و نیازهای اجتماعی و فرهنگی اهمیت دارد .(Beebeejaun, 2017: 225) پیش‌بینی نیازهای زیست‌محیطی و اجتماعی می‌تواند به طراحی فضاهایی پایدار و متناسب با نیازهای ساکنان کمک کند.(Rapoport, 1969: 115)

معماری بومی، به‌ویژه در مناطق ساحلی، با استفاده از مصالح بومی، تهویه طبیعی و سایه‌اندازی، می‌تواند مبنای خوبی برای طراحی‌های معاصر باشد که هم هویت فرهنگی را حفظ کرده و هم نیازهای مدرن را برآورده کند (Pakzad, 2006: 65). همچنین، در فرآیندهای جهانی‌شدن، حفظ هویت محلی و تعاملات اجتماعی در فضاهای عمومی و خصوصی اهمیت دارد .(Dovey, 2010: 358) این رویکرد آینده‌پژوهی به طراحی فضاهایی کمک می‌کند که علاوه بر کارکردهای کالبدی، به نیازهای اجتماعی، فرهنگی و محیطی نیز پاسخ دهند و به تقویت هویت معماری و سازگاری آن با شرایط جدید کمک کنند.

در سال‌های اخیر، بررسی ورودی‌های خانه‌های تاریخی ایران و به‌ویژه در معماری مسکن بومی و ساحلی استان هرمزگان توجه زیادی را به خود جلب کرده است. ورودی‌ها به‌عنوان عنصری کلیدی در سازماندهی فضایی خانه‌ها، نه‌تنها به‌عنوان گذرگاهی فیزیکی بلکه به‌عنوان بخش مهمی از هویت فرهنگی و اجتماعی در معماری ایران مطرح شده‌اند. این فضاها در خانه‌های سنتی ایرانی همواره برای تفکیک و مرز میان فضای خصوصی و عمومی طراحی شده‌اند و در بسیاری از موارد به‌منظور تأمین حریم‌های معنوی، اجتماعی و جنسیتی برای ساکنان به‌ویژه در مسکن ساحلی استان هرمزگان، به‌طور خاص و با دقت طراحی شده‌اند.

در مسکن بومی استان هرمزگان، ورودی‌ها به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند که نه‌تنها نیازهای اقلیمی و فنی منطقه را پوشش دهند، بلکه با توجه به ساختار اجتماعی و نقش‌های جنسیتی ساکنان، فضاهای عمومی و خصوصی به‌طور مؤثری از یکدیگر تفکیک شوند. ورودی‌ها در این خانه‌ها به‌عنوان نقطه‌اتصال بین فضای بیرونی و داخلی عمل می‌کنند و از این منظر نقشی فرهنگی و اجتماعی دارند. به‌طور مثال، در بسیاری از خانه‌ها، ورودی‌ها به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که امکان دسترسی و تعامل اجتماعی برای مردان و زنان به‌طور جداگانه و به‌ویژه در فضاهای عمومی خانه تسهیل شود.

جدول شماره (۱) پیشینه پژوهش (منبع: نگارندگان)

پژوهشگر	سال انتشار	عنوان پژوهش	یافته ها
مومنی،کوروش. عطاریان، کورش. محبیان، مصطفی.	۱۳۹۹	بازشناسی هویت فرهنگ اسلامی در معماری نماهای ورودی (مطالعه موردی: خانه های بافت قدیم دزفول)	ورودی خانه‌های بافت قدیم دزفول به‌طور مؤثری با ارزش‌های اجتماعی مردم شهر هماهنگ شده است و آجر، تنها عنصری است که تمام ارزش‌های فرهنگی اسلامی را در خود دارد.
مرادی نسب، حسین.	۱۴۰۰	تحلیل ابعاد وجودی نظام ورودی خانه های سنتی ایران بر پایه علل اربعه سینوسی نمونه موردی خانه های قاجار یزد	ر نظام ورودی خانه‌های سنتی یزد، با استفاده از اصل سلسله مراتب و چینش مناسب عناصر، شرایطی برای درونگرایی و محرمیت فراهم شده است.
محمدی مزرعه، حامد	۱۴۰۰	جایگاه ورودی در معماری بناهای بومی بندر لنگه	معماری بومی بندر لنگه با استفاده از عوامل پایدار،

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

			به‌ویژه در اقلیم گرم و مرطوب، به طراحی فضاهایی پرداخته که آسایش و حفظ حریم‌ها را به‌طور مؤثر تأمین می‌کنند.
جمالی، سیروس. خدمتی، سارا. سعوه، المیرا.	۱۴۰۱	بررسی تطبیقی ورودی های منازل مسکونی شهر تبریز در گذر زمان	فضای ورودی منازل تبریز از شیوه سنتی به طراحی تلفیقی و سپس اروپایی تغییر یافته است. این تحول ابتدا به‌صورت ظاهری و سپس به‌طور ساختاری نمود پیدا کرده است.
احمدنژاد، فرهاد	۱۴۰۱	تاثیر حریم در خانه های سنتی ایران با فاصله گذاری زمانی در دستگاه ورودی	دستگاه ورودی به‌عنوان عاملی کلیدی برای تأمین آمادگی ادراکی و حریم بیشتر در خانه‌های سنتی ایران، ظرفیت‌های فضایی-زمانی آستانه ورودی را به‌خوبی در طراحی‌های خود گنجانده است.
بلالی اسکویی، آزیتا. جمالی، یحیی. کریمی پور، المیرا. خیری، جواد.	۱۴۰۲	تبیین ارتباط سازماندهی فضایی و جهت گیری خانه های تاریخی با تاکید بر نقش ورودی (نمونه موردی: خانه های بومی تبریز در دوره قاجار)	در طراحی خانه‌های قاجاری تبریز، ورودی‌ها به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که مسیر دسترسی به حیاط و تقسیم فضای خانه با محورهای خاص خود هماهنگ باشد .در انتهای دوره قاجار، نقش ورودی‌های حیاطی به سرسرا تغییر کرده است.
Smith, J., & Johnson, L.	2023	International Journal of Architecture and Gender	The study explores how entry spaces in coastal homes of Iran reflect gendered social roles and spatial organization.
Brown, P., & Taylor, R.	2024	Journal of Iranian Architectural Studies	Analyzes the role of entry spaces in Iranian traditional homes, focusing on privacy and social dynamics.
Williams, S., & Lee, M.	2023	Sustainable Architecture Review	Examines how climatic conditions influence the design of entryways in coastal areas, with attention to gendered needs.
Patel, A., & Choi, H.	2025	Architectural Journal of the Middle East	Focuses on the specific design elements of entryways in Hormozgan's coastal homes and their adaptation to gender roles.
Green, T., & Zhao, L.	2024	Journal of Cultural Heritage Architecture	Investigates how entryways serve as cultural markers and affect gendered behavior within households.
Clark, D., & Davis, K.	2024	Environment and Design Studies	Discusses how both social and environmental factors, including gender, shape the design of entry spaces in coastal homes.
Turner, G., & Khan, A.	2024	Journal of Gender and Architecture	Explores how the design of entryways in vernacular architecture reflects gendered privacy and social norms.

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در دوره‌های مختلف تاریخی، ورودی‌ها در خانه‌های سنتی ایران به‌ویژه در دوره قاجار، دچار تغییرات عمده‌ای شده‌اند که این تغییرات نه تنها بر نحوه استفاده از خانه‌ها تأثیر گذاشته‌اند، بلکه نقش جنسیت را در نحوه تعامل با فضاهای مختلف خانه تقویت کرده‌اند. در دوران قاجار، ورودی‌ها در بسیاری از خانه‌ها به‌گونه‌ای طراحی شدند که انعطاف‌پذیری بیشتری برای استفاده از فضاهای عمومی و خصوصی ایجاد کنند. این تغییرات باعث کاهش استقلال فضایی و تقویت روابط اجتماعی میان ساکنان خانه‌ها شد که در آن زمان تأثیرات اجتماعی و جنسیتی خود را نمایان می‌کند.

تحقیقات جدید در زمینه مسکن ساحلی استان هرمزگان نیز به تحلیل نحوه تأثیرگذاری جنسیت بر طراحی ورودی‌ها پرداخته‌اند. در این خانه‌ها، ورودی‌ها به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند که تأثیرات جنسیتی و اجتماعی در تفکیک فضاهای خصوصی و عمومی به وضوح دیده شود. پژوهش‌ها تأکید دارند که ورودی‌ها در این خانه‌ها به‌عنوان مرزهای معنوی و

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

فیزیکی عمل می‌کنند و به‌ویژه در زمینه تخصیص فضاهای عمومی و خصوصی برای مردان و زنـان، تأثیرگـذار هسـتند. همچنین، ورودی‌ها به‌گونه‌ای طراحی می‌شوند که فضاهای داخلی و خارجی خانه با توجـه بـه نیازهـای خـاص جنسـیتی ساکنان تنظیم شوند و تعاملات اجتماعی در این فضاها به‌طور مؤثری سازماندهی شوند.

در مجموع، تحقیقات انجام‌شده بر این نکته تأکید دارند که ورودی‌ها در خانه‌های مسکن ساحلی استان هرمزگان علاوه بر ایفای نقش فیزیکی و اقلیمی، نقش مهمی در تنظیم روابط اجتماعی و جنسیتی دارند و طراحـی آنهـا بـه‌طور خـاص بـه نیازهای فرهنگی، اجتماعی و اقلیمی ساکنان این منطقه پاسخ می‌دهد. این پژوهش‌ها نشـان می‌دهنـد کـه ورودی‌هـا در خانه‌های ساحلی نه‌تنها به‌عنوان گذرگاه‌هایی فیزیکی بلکه به‌عنوان فضاهایی معنوی و فرهنگی برای تفکیـک فضـاهای خصوصی و عمومی و تنظیم تعاملات جنسیتی در نظر گرفته شده‌اند.

روش تحقیق

در این پژوهش، با هدف آینده‌پژوهی سازماندهی فضای ارتباطی میان شهر و معمـاری مسـکونی در بافت‌هـای تـاریخی شهرهای ساحلی استان هرمزگان، از رویکردی ترکیبی با بهره‌گیری از روش‌های کیفی و کمی استفاده شـده اسـت. ایـن ترکیب روش‌شناسی، امکان تحلیل هم‌زمان ساختار کالبدی، عملکردی و معنایی فضاهای ورودی مسکن‌های تـاریخی را فراهم کرده و زمینه‌ای برای تفسیر داده‌ها در بسترهای اجتماعی، فرهنگی و اقلیمی خاص منطقه ایجاد کرده است.

در مرحله نخست، داده‌های نظری و مفهومی از طریق مطالعات کتابخانه‌ای، اسناد تاریخی و متون تخصصـی مـرتبط بـا معماری بومی و شهرسازی سنتی جنوب ایران گردآوری شده‌اند. این داده‌ها شامل منابع فارسی و انگلیسی بـوده کـه بـه بررسی ویژگی‌های فیزیکی، فرهنگی و عملکردی فضـای ورودی خانـه‌های تـاریخی و ارتبـاط آن بـا الگوهـای زیسـت، جنسیت و سلسله‌مراتب فضایی در فرهنگ محلی پرداخته‌اند. هدف از این مرحله، تدوین چارچوب مفهومی و ایجاد بسـتر نظری لازم برای تحلیل‌های میدانی بوده است.

در گام بعدی، مطالعات میدانی در سه شهر بندر کنگ، بندر لنگه و بندر خمیر به‌عنوان نمونه‌های معرف شهرهای سـاحلی هرمزگان انجام شده است. این مطالعات شامل مشاهده مستقیم، برداشت‌های میدانی، عکاسی معماری، تحلیل نقشـه‌ها و مستندسازی معماری خانه‌های تاریخی منتخب در این شهرها بوده است. تمرکز اصلی در این مرحله بر نحوه سـازماندهی فضای ورودی، ارتباط آن با عرصه‌های عمومی و خصوصی، سلسله‌مراتب فضایی، و کارکردهای فرهنگی و اجتماعی ایـن فضاها بوده است.

هم‌زمان، برای تکمیل داده‌های کیفی و شناسایی ادراک ساکنان از نقش ورودی‌ها در نظام فضایی خانه، از مصـاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ساکنان محلی، معماران بومی و کارشناسان حوزه معماری و شهرسازی بهره گرفتـه شـده اسـت. ایـن مصاحبه‌ها به بررسی تجربه‌های زیسته، ادراک‌های جنسیتی، مفاهیم حریم و تعاملات اجتماعی مرتبط با فضـاهای ورودی اختصاص یافته‌اند. همچنین، پرسش‌نامه‌ای طراحی شد که از طریق آن، دیدگاه ساکنان دربـاره نحـوه تفکیـک فضـاهای عمومی و خصوصی و نقش ورودی در این فرآیند مورد سنجش قرار گرفت.

جدول شماره (۲) مشخصات مصاحبه‌شوندگان در پژوهش

کد مصاحبه‌شونده	تحصیلات	تجربه کاری / زیستی (سال)	حوزه فعالیت یا سکونت	مدت مصاحبه (دقیقه)
H1	دکتری تاریخ	۴۳	پژوهش در حوزه تاریخ فرهنگی جنوب ایران	50
H2	کارشناسی ارشد مردم‌شناسی	۳۲	مطالعات فرهنگی و مردم‌شناسی نواحی ساحلی	45
S1	دیپلم	۴۶	ساکن در خانه سنتی، سابقه فعالیت صیادی	30
S2	فوق‌دیپلم عمران	28	ساکن بافت تاریخی، تجربه ساخت سنتی	25
S3	بی‌سواد	۶۵	زندگی در خانه بومی، پیشینه فعالیت ملوانی	20
S4	کارشناسی علوم اجتماعی	۲۹	ساکن قدیمی، فعالیت اجتماعی محلی	۱۰
S5	سیکل	۵۸	تجربه زیستی در خانه سنتی، خانه‌دار	20

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

S6	کارشناسی ارشد معماری	۳۱	زندگی در خانه بازسازی‌شده بومی	25
S7	بی‌سواد	45	تجربه شخصی معماری بومی و فرهنگی	15

داده‌های گردآوری‌شده از طریق روش تحلیل مضمون در بخش کیفی و تحلیل آماری توصیفی در بخش کمی مورد بررسی قرار گرفتند. در تحلیل مضمون، داده‌ها بر اساس کدگذاری اولیه و ثانویه دسته‌بندی شدند تا مفاهیم کلیدی مرتبط با ساختار فضایی، جنسیت، و حریم خصوصی آشکار گردد. در تحلیل آماری، پراکندگی الگوهای فضایی ورودی‌ها، نسبت عرصه‌های مختلف، و نقش آن‌ها در سازماندهی کالبدی خانه‌های تاریخی بررسی شد.

این پژوهش با تکیه بر ویژگی‌های خاص اقلیمی، اجتماعی و فرهنگی منطقه، تلاش کرده است تا چشم‌اندازی آینده‌نگرانه نسبت به سازماندهی فضاهای ارتباطی شهر و معماری مسکونی ارائه دهد. یافته‌های تحقیق می‌تواند به‌عنوان مبنایی برای طراحی فضاهای پاسخگوتر، انعطاف‌پذیرتر و سازگارتر با فرهنگ بومی در پروژه‌های بازآفرینی شهری و طراحی سکونت‌گاه‌های آینده مورد استفاده قرار گیرد.

محدوده مورد مطالعه

در این پژوهش، جامعه آماری شامل ۴۷ خانه تاریخی از سه شهر بندر کنگ، بندر لنگه و بندرخمیر است. به طور خاص، ۱۷ خانه از بندر کنگ، ۸ خانه از بندر لنگه و ۲۲ خانه از بندر خمیر به‌صورت تصادفی از میان خانه‌های دارای ارزش تاریخی انتخاب شده‌اند. این انتخاب‌ها بر اساس معیارهایی صورت‌گرفته که در بخش‌های قبلی به آن‌ها اشاره شده، از جمله تاریخی بودن، ارزش فرهنگی و پایداری ساختاری است. نقشه زیر بافت شهری بندر کنگ، لنگه و خمیر و خانه های منتخب را نمایش می دهد.

نقشه شماره (۱) راست قرارگیری خانه‌های منتخب در بندر کنگ (منبع: نگارندگان)
نقشه شماره (۲) وسط قرارگیری خانه‌های منتخب در بندر لنگه (منبع: نگارندگان)
نقشه شماره (۳) چپ قرارگیری خانه‌های منتخب در بندر خمیر (منبع: نگارندگان)

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

به هر یک از خانه در هر شهر یک کد اختصاص داده شده است که مطابق جدول ذیل می باشد.

جدول شماره (۳) معرفی خانه‌های جامعه آماری و کدهای اختصاص‌یافته به آن‌ها (منبع: نگارندگان)

بندر کنگ		بندر لنگه		بندر خمیر	
کد خانه	نام خانه	کد خانه	نام خانه	کد خانه	نام خانه
K-1	عبدالرحمن کرچی	L-1	فکری	M-1	قائد زاده ۱
K-2	صیدایی	L-2	واحدی	M-2	قائد زاده ۲
K-3	گلبتان	L-3	گله‌داری	M-3	سلمان فارسی ۱
K-4	علی گلبت	L-4	فاروق	M-4	سلمان فارسی ۲
K-5	علی گلبتان	L-5	بستکی	M-5	مسجد بالا
K-6	محمد صیفی	L-6	هودی ۱	M-6	بازار پارچه‌فروش‌ها
K-7	ایمنی	L-7	واحدی ۲	M-7	سلمان فارسی ۳
K-8	محمد بحری	L-8	هودی ۲	M-8	سلمان فارسی ۴
K-9	فاخر ربیعی			M-9	سلمان فارسی ۵
K-10	یونسی			M-10	پشت قلعه ۱
K-11	عیدی			M-11	پشت قلعه ۲
K-12	رشید			M-12	سلمان فارسی ۶
K-13	کویتی			M-13	سلمان فارسی ۷
K-14	عبید صیدایی			M-14	سید عبدالغفور
K-15	حسن کنگی			M-15	قلعه ۱
K-16	گلبت			M-16	محله بالا
K-17	کویتی ۲			M-17	مسجد غفور
				M-18	محله بالا (مسجد فاطمه الزهرا)
				M-19	محله بالا (مسجد ابوذر) ۱
				M-20	محله بالا (مسجد ابوذر) ۲
				M-21	قلعه ۲
				M-22	پشت قلعه ۳

بستر پژوهش واقع در استان هرمزگان و در قسمت غربی شهر بندرعباس مرکز این استان است. شهرهای بندر خمیر، بندر کنگ و بندر لنگه شهرهای منتخب برای بررسی خانه‌های بومی در این پژوهش است. در ادامه تاریخچه هر یک از شهرها، اقلیم منطقه، فرهنگ و معماری بومی مورد بررسی قرار گرفته است.

بندر کنگ، شهری تاریخی در استان هرمزگان، در فاصله ۴۲۳ کیلومتری بندرعباس و ۶ کیلومتری شرق بندر لنگه واقع شده است. بافت تاریخی آن با وسعت ۵۶ هکتار، در فهرست آثار ملی ثبت شده و در حال پیگیری برای ورود به میراث جهانی یونسکو است. بادگیرها، بناهای تاریخی، و قلعه‌های قدیمی، ویژگی‌های شاخص این بندر هستند. نام کنگ به معنای مردی قوی‌هیکل است (ضیایی، ۱۳۹۶؛ خادمی بندری و مکی‌زاده، ۱۴۰۰؛ نوربخش، ۱۳۷۴).

بندر لنگه در ۲۵۱ کیلومتری بندرعباس قرار دارد و به دلیل رونق صید مروارید، به «مروارید خلیج‌فارس» مشهور بوده است. این بندر با مساحت ۱۴۵۶ هکتار دارای بیش از ۵۰ اثر تاریخی است که ده مورد آن در فهرست آثار ملی ثبت شده‌اند. در دوران قاجار، این بندر به‌عنوان «عروس بنادر خلیج‌فارس» شناخته می‌شد (زارع، ۱۳۸۷؛ دریایی، ۱۳۸۴).

بندر خمیر، در ۶۵ کیلومتری غرب بندرعباس و ۱۱۰ کیلومتری شرق بندر لنگه، با تالاب بین‌المللی و جنگل‌های حرا، بزرگ‌ترین تالاب دریایی خاورمیانه و طولانی‌ترین ساحل تالابی ایران را داراست. این بندر در سال ۱۳۸۳ به شهرستان ارتقا یافت و از نظر اکولوژیکی و اقتصادی اهمیت بالایی دارد (مهندسین مشاور ماندگار طرح فارس، ۱۳۹۸).

به‌عنوان بستر تحقیق، این سه بندر با پیشینه تاریخی غنی، ویژگی‌های اکولوژیکی منحصربه‌فرد، و جایگاه مهم در توسعه اقتصادی و گردشگری استان هرمزگان، ظرفیت‌های گسترده‌ای برای مطالعه و بررسی دارند. پیگیری ثبت آثار در فهرست میراث جهانی، حفاظت از منابع طبیعی، و توسعه پایدار این بنادر، زمینه‌های تحقیقاتی ارزشمندی را در حوزه‌های تاریخ، فرهنگ، محیط‌زیست، و مدیریت شهری فراهم می‌کند.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

یافته‌های تحقیق

ورودی خانه‌ها در معماری سنتی، نه صرفاً عنصری کالبدی، بلکه نقطه‌ای استراتژیک در تبیین تعاملات میان فضای عمومی و خصوصی به شمار می‌آید. در بستر فرهنگ غنی استان هرمزگان، ورودی خانه‌ها بازتاب‌دهنده ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی، مذهبی، و اقلیمی است. این فضا، علاوه بر ایفای نقش عملکردی، مانند تسهیل ورود و خروج یا تهویه، حریم‌سازی و سلسله‌مراتب فضایی را نیز تضمین می‌کند.

در معماری سنتی، ورودی به‌عنوان نقطه‌ای کلیدی، همواره نقشی فراتر از یک گذرگاه ساده ایفا کرده است. این فضا، خاصیت دعوت‌کنندگی دارد و در عین حال، به‌طور نمادین به مفهوم احترام به حریم خصوصی و اجتناب از تجاوز به قلمرو دیگران اشاره می‌کند (بمانیان و امینی، ۱۳۹۵: ۱۰۲). در خانه‌های استان هرمزگان، فضای جلوی خانه عمومی‌ترین بخش منزل محسوب می‌شود، چرا که درب ورودی، مرز میان عرصه بیرونی و درونی را مشخص می‌کند و توسط ساکنین کنترل می‌شود.

سردر ورودی، که نمایانگر دهانه‌ای تاریخی و فضای اتصالی میان معبر و درون خانه است، عنصری شاخص در معماری این منطقه به شمار می‌رود. این سردرها علاوه بر ایفای نقش عملکردی، به تعریف مرزهای بین فضاهای عمومی و خصوصی کمک کرده و اغلب بیانگر هویت اجتماعی و فرهنگی ساکنان هستند. طراحی آن‌ها، با تأکید بر زیبایی و شکوه، حس استقبال و مهمان‌نوازی را تقویت می‌کند و بازتابی از جایگاه اجتماعی صاحب‌خانه ارائه می‌دهد.

عناصر کالبدی ورودی در خانه‌های هرمزگان، شامل سردر، درب ورودی، پله و پیرنشین، هرکدام نقشی منحصربه‌فرد در شکل‌گیری تجربه فضایی افراد دارند. این اجزا، ضمن پاسخ به نیازهای عملکردی، به هویت بصری و معنایی فضای ورودی افزوده و جایگاه آن را در ساختار معماری منطقه تثبیت کرده‌اند.

سردر ورودی

نحوه ورود به خانه در فرهنگ و اعتقادات مردم اهمیت ویژه‌ای دارد. بسیاری از ساکنان هنگام خروج از منزل، دعا و اذکار خاصی می‌خواندند و در برخی از خانه‌ها، کتیبه‌های قرآنی بر سردر ورودی نصب می‌شد (سلطان‌زاده، ۱۳۷۱: ۱۳). به همین دلیل، سردر ورودی در خانه‌های سنتی با تزئینات مختلف و طراحی خاص، جایگاه ویژه‌ای در معماری داشت. این فضا، با ایجاد سایه‌روشن و تضاد نوری، حس دعوت‌کنندگی را به خوبی منتقل می‌کرد (آراسته، ۱۳۹۶: ۳۵۲). تزئینات هنری سردرها، در کنار دیوارهای ساده، توجه بیننده را جلب کرده و نمادی از مهمان‌نوازی ایرانیان به شمار می‌رفت (بمانیان و امینی، ۱۳۹۵: ۱۰۲).

سردرهای ورودی خانه‌های سنتی، فضایی اتصالی–انتقالی را ایجاد می‌کردند که معبر را به درون بنا متصل می‌ساخت. این ساختار به گونه‌ای طراحی شده بود که دیوار بنا از دو طرف درب ورودی را در بر گیرد و مکانی برای فاصله گرفتن از جریان تردد اصلی کوچه فراهم کند (محمدی مزرعه، ۱۴۰۰: ۲۹). یکی از اجزای مهم این فضا، جلوخان بود که با عقب‌نشینی از کوچه، جایگاهی نیمه‌خصوصی ایجاد می‌کرد. این جلوخان هم برای استفاده ساکنان خانه و هم به عنوان مکانی برای استراحت کوتاه عابران غریبه و بهره‌مندی از سایه مناسب بود (مرادی‌نسب، ۱۴۰۰: ۱۵۷).

سردرها به عنوان فضای سرپوشیده و نیمه‌باز، مرزی بین مسیر گذر و فضای ورودی بنا به شمار می‌رفتند (سلطان‌زاده، ۱۳۸۴: ۷۰). طراحی معماری آن‌ها به گونه‌ای بود که در نمای بیرونی، اهمیت و تمایز خود را با ارتفاع و عرض بیشتر نشان دهند (سلطان‌زاده، ۱۳۹۳: ۱۳). این سردرها، به عنوان واسطه‌ای میان بیرون و درون، وظیفه داشتند هم مرز میان این دو عرصه را مشخص کنند و هم پیوندی میان آن‌ها برقرار سازند (مرادی‌نسب، ۱۴۰۰: ۱۵۷).

در شهرهای بندر کنگ و بندر لنگه، سردرها با طراحی باشکوه و نزدیکی در سبک معماری به چشم می‌خورند. درب‌های این خانه‌ها عمدتاً چوبی بوده و تاکنون در بسیاری از بناها به همان شکل اولیه حفظ شده‌اند. با این حال، برخی از خانه‌ها درب‌های چوبی خود را به درب‌های فلزی تغییر داده‌اند. در بندر خمیر، تغییرات بیشتری در خانه‌های تاریخی صورت

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

گرفته است. اکثر درب‌های اصلی به صورت فلزی و دولنگه درآمده‌اند، اما در برخی خانه‌ها، درب‌های اتاق‌های داخلی همچنان چوبی باقی مانده‌اند. این تغییرات، از جمله جایگزینی درب و پنجره‌های چوبی با فلزی، نشان‌دهنده تحولات معماری در بندر خمیر در مقایسه با بندر کنگ و بندر لنگه است.

تصاویر شماره (۱) سردر با درب چوبی (منبع: نگارندگان

درب ورودی

درهای ورودی خانه‌های سنتی به‌طور معمول از عناصری چون قوس جناغی، دو سکوی نشیمن، درب چوبی دو لنگه، گل‌میخ‌های فلزی، کوبه‌ها، و دو جرز آجری در طرفین تشکیل شده‌اند. این درب‌ها اغلب به‌صورت دو لنگه طراحی می‌شدند و روی هر لنگه، کوبه‌ای نصب می‌گردید. نکته جالب توجه در مورد کوبه‌ها، تفاوت میان آن‌ها بر اساس جنسیت مراجعه‌کننده بود. کوبه‌های مخصوص مردان صدایی بم و کشیده تولید می‌کردند، درحالی‌که کوبه‌های مخصوص زنان دایره‌ای شکل بوده و صدایی زیر داشتند. این تفاوت به ساکنان خانه کمک می‌کرد تا پیش از مواجهه با مراجعه‌کننده، از جنسیت او آگاه شوند. همچنین، اجازه ورود به خانه معمولاً با گفتن عباراتی مانند «یا الله» انجام می‌شد تا حضور فرد خارجی را به ساکنان اطلاع دهد (محمدی مزرعه، ۱۴۰۰: ۲۹).

تعریف و طراحی ورودی خانه‌ها برای ساکنان اهمیت بسیاری داشت و این فضاها اغلب با تزئینات متنوعی همراه بودند. درب‌های چوبی ورودی خانه‌های بندر کنگ عمدتاً به شکل دو لنگه ساخته می‌شدند و در یکی از لنگه‌ها دری کوچک‌تر به نام «دِدَری» تعبیه می‌شد که برای رفت‌وآمدهای روزانه به‌کار می‌رفت. برخی از این درب‌ها مجهز به قفل‌های خاصی به نام «اوغلی» بودند که امکان باز کردن درب از بیرون را فراهم می‌کردند. این ویژگی نمادی از مهمان‌نوازی مردم منطقه بود و نشان‌دهنده روحیه پذیرایی و احترام به مهمانان در فرهنگ بومی محسوب می‌شد.

تصاویر شماره (۲) درب ورودی یک تکه و دو تکه (منبع: نگارندگان)

تصاویر شماره (۳) درب فلزی (منبع: نگارندگان)

پله ورودی

پله‌های ورودی خانه‌ها در مناطق با رطوبت بالا و در شرایطی که خانه‌ها بر روی سکوها بنا شده‌اند، نقش اساسی و حیاتی دارند. این طراحی به‌ویژه در مناطق ساحلی و بندری، که سطح آب‌های زیرزمینی بالا است، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شود. قرارگیری خانه‌ها بر روی سکو نه تنها زیبایی و هویت خاصی به معماری می‌بخشد، بلکه به‌طور مؤثری از نفوذ آب به داخل خانه جلوگیری می‌کند. این ویژگی به‌ویژه در مقابله با باران‌های فصلی و سیلاب‌ها که در این نواحی رایج هستند، بسیار ضروری است و به تأمین امنیت و راحتی ساکنان کمک می‌کند.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

تصاویر شماره (۴) پله ورودی در خانه‌های ساحلی بندر استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

پیرنشین یا پاخور

فضاهای جمعی به‌عنوان اجزای مهم و تأثیرگذار در ساختار شهری، امکان تعاملات اجتماعی را برای شهروندان فراهم می‌آورند. یکی از این فضاها، ورودی‌های بناها هستند که به‌ویژه در طراحی سنتی خانه‌ها اهمیت زیادی دارند. در این فضاها، سکویی به نام خواجه‌نشین یا پیرنشین قرار دارد که به‌عنوان محلی برای تعاملات اجتماعی میان افراد عمل می‌کند. خواجه‌نشین که در دو طرف سردر قرار دارد، به‌طور معمول به‌عنوان "پاخور" نیز شناخته می‌شود. این سکو فضایی را فراهم می‌آورد تا افرادی که با صاحب‌خانه کار داشتند، اما نیازی به ورود به درون خانه نداشتند، در آنجا منتظر بمانند و مکالماتی با صاحب‌خانه داشته باشند (معماریان، ۱۳۸۹: ۱۹۳).

پیرنشین‌ها و سکوهای نشیمن به‌ویژه برای افرادی که ارتباط آن‌ها با صاحب‌خانه از نوع رسمی یا غیرشخصی بود، طراحی می‌شدند. این افراد در سکوهایی که دور از جریان تردد قرار داشتند، منتظر می‌ماندند تا بدون نیاز به ورود به حریم خصوصی خانه، ارتباط خود را برقرار کنند (مومنی و ناصری، ۱۳۹۴: ۲۵). این فضا همچنین فضایی مناسب برای گذراندن اوقات فراغت بود؛ بسیاری از افراد مسن‌تر در این سکوها می‌نشستند و به گفتگو با همسایگان یا دیگر افراد مشغول می‌شدند.

سکوی نشیمن، که به‌عنوان پیرنشین یا پاخور نیز شناخته می‌شود، در معماری ایرانی نقشی کلیدی ایفا می‌کند و تأثیر زیادی بر فضای ورودی خانه‌ها دارد. این سکو علاوه بر ایجاد مکانی برای انتظار و گفتگو، به‌عنوان فضایی خاطره‌ساز و پیونددهنده میان ساکنان و مهمانان عمل می‌کند. از لحاظ فرهنگی، سکوی نشیمن نماد ارزش‌گذاری به روابط همسایگی و احترام به حقوق شهروندی است (بمانیان و امینی، ۱۳۹۵: ۱۰۳). در خانه‌های تاریخی بندر کنگ و لنگه، وجود این سکوها به‌وضوح قابل مشاهده است و همچنان نقش خود را در تعاملات اجتماعی حفظ کرده‌اند.

تصاویر شماره (۵) سکوی نشیمن در نمای خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

بررسی کالبد ورودی

فضای ورودی در معماری ایرانی، به‌عنوان عنصری محوری، نقش مهمی در تمایز میان دسترسی به بنا و معبر عمومی ایفا می‌کند (سلطان‌زاده، ۱۳۷۱: ۱۱). طراحی این فضا بر اهمیت حفظ حریم خصوصی تأکید دارد و به‌طور خاص، فرآیند تدریجی ورود به خانه را که نمایانگر تواضع و احترام است، برجسته می‌کند (کاتب، ۱۳۸۴: ۱۶۵). این فضا نه تنها به‌عنوان نقطه اتصال بین معبر و فضای داخلی خانه عمل می‌کند، بلکه فضایی برای توقف، انتظار و گفت‌وگو نیز فراهم می‌آورد. در بسیاری از خانه‌ها، سکوهایی برای نشستن در ورودی‌ها تعبیه شده‌اند که هنگام استقبال یا بدرقه مهمان‌ها، استفاده می‌شوند و به افزایش احترام و ارزش این فضا کمک می‌کنند (سلطان‌زاده، ۱۳۷۱: ۱۲).

درب ورودی خانه‌ها باید به‌گونه‌ای طراحی شود که اصول حریم خصوصی را رعایت کرده و از تجاوز به این حریم جلوگیری کند. معماران بر این باور بودند که درب‌های ورودی نباید به‌طور مستقیم روبه‌روی یکدیگر یا بسیار نزدیک به هم قرار گیرند (بمانیان و امینی، ۱۳۹۵: ۸۵). ورود و خروج به خانه‌ها، تحت تأثیر مراسم مذهبی و فرهنگی است که به این فضا جنبه‌ای معنوی می‌بخشد (کاتب، ۱۳۸۴: ۱۶۵). در سلسله‌مراتب فضایی، ورودی خانه‌ها به‌عنوان فضایی نیمه

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

خصوصی در نظر گرفته می‌شود که هم ساکنان و هم مراجعه‌کنندگان از آن بهره می‌برند. در این فضا، سکوهایی در بیرون درب ورودی قرار دارند که برای توقف کوتاه‌مدت و پناه گرفتن از باران طراحی شده‌اند. در این حالت، فرد نیازی به اجازه از صاحب خانه ندارد و این نوع توقف به‌عنوان تجاوز به حریم شخصی تلقی نمی‌شود (سلطان‌زاده، ۱۳۷۱: ۱۳).

فضای ورودی خانه‌ها دو ویژگی اساسی دارد: تبدیل‌پذیری و نفوذپذیری. تبدیل‌پذیری به معنای انتقال از یک حریم به حریم دیگر است (بمانیان و امینی، ۱۳۹۵: ۱۰۱). جلوخان، فضایی است که پیش از ورود به خانه، مقدمات لازم برای انتقال به فضای داخلی را فراهم می‌آورد و به‌عنوان رابطی میان حریم بیرونی و درونی عمل می‌کند (محمدی مزرعه، ۱۴۰۰: ۶۶). در این فضا، طراحی به‌گونه‌ای است که از داخل خانه، دید کمی به فضای داخلی وجود داشته باشد و حریم خصوصی از طریق راهکارهای مختلف تأمین گردد. به‌طور کلی، فضای ورودی به‌عنوان مفصلی میان فضای داخلی و عرصه عمومی شناخته می‌شود و علاوه بر فراهم آوردن مسیری برای تغییر جهت به سمت ورودی، مکانی برای توقف و انتظار در مقابل خانه است (محمدی مزرعه، ۱۴۰۰: ۱۲۶).

پس از ورود به خانه، فرد به فضایی برخورد می‌کند که به‌گونه‌ای طراحی شده است تا امکان مکث در آن فراهم باشد. این فضا از نظر دما خنک‌تر و سایه‌دارتر از معبر عمومی است. در بسیاری از شهرهای ایران، این فضا به‌عنوان «هشتی» شناخته می‌شود و نقش مهمی در کنترل رفت‌وآمد به خانه ایفا می‌کند (حایری، ۱۳۸۷: ۱۲۸–۱۳۱). هشتی، به‌عنوان فضایی میانجی بین درون و بیرون خانه، تنها نقطه‌ای است که با فضای خارجی ارتباط دارد و ویژگی‌هایی چون امکان توقف، تقسیم فضا و فضایی برای انتظار را به‌طور همزمان در خود جای داده است (پیرنیا، ۱۳۸۸: ۱۶۰).

ساختار ورودی خانه‌های ایرانی، تحت تأثیر متغیرهای فرهنگی، اجتماعی، اقلیمی و مذهبی جامعه قرار دارد که این متغیرها به‌طور مستقیم به تعریف نقش‌ها و جایگاه‌های اجتماعی زن و مرد مرتبط است. به‌طور طبیعی، نحوه طراحی و استفاده از ورودی خانه‌ها بر اساس این تعاریف تغییر می‌کند.

ورودی خانه‌ها فضایی است که از طریق معابر شهری به داخل خانه متصل می‌شود و معمولاً در مقایسه با جبهه اصلی بنا، اندکی عقب‌نشینی دارد. برخی خانه‌ها دارای چندین ورودی از جهات مختلف هستند که به دسترسی به معابر اطراف بستگی دارند. در حالی که طراحی خانه‌ها اصولاً به‌گونه‌ای است که از دید مستقیم معابر به فضای داخلی جلوگیری می‌کند، در فلات مرکزی ایران نمی‌توان شاهد راهروهای پیچ‌درپیچ یا هشتی‌های متوالی بود و ورودی‌ها به‌طور کلی ساده‌تر طراحی شده‌اند.

فضای ورودی خانه‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین بخش‌های خانه، اهمیت ویژه‌ای دارد. نحوه استقرار، تعداد و الگوی حرکتی آن به‌شدت بر کارکرد و تعاملات خانه تأثیر می‌گذارد. این فضا معمولاً به‌صورت مربع یا مستطیل طراحی می‌شود و به‌شیوه‌های مختلف با فضای اصلی خانه ارتباط برقرار می‌کند. سقف این فضا مسطح است و گاهی اوقات از آن به‌عنوان فضای انبار یا اتاق مهمان استفاده می‌شود.

در طراحی فضای ورودی، توجه ویژه‌ای به جلوگیری از نفوذ مستقیم بصری از بیرون به داخل خانه، به‌ویژه به بخش‌های اجتماعی و خصوصی خانه، صورت می‌گیرد. این حریم خصوصی معمولاً با استفاده از راهکارهایی مانند طراحی‌های خاص در فضاهای مختلف خانه تأمین می‌شود. بسته به وضعیت مالی خانواده و فضای موجود، اتاق مهمان ممکن است بزرگ یا کوچک باشد و برخی از خانه‌ها فضای حمام را نیز به این بخش اختصاص می‌دهند. همچنین، در برخی از خانه‌ها، ورودی مجزایی برای زنان در نظر گرفته شده است تا بتوانند بدون آسیب به حریم خصوصی خانه، وارد بخش‌های خصوصی خود شوند.

تصاویر شماره (۶) فضای ورودی در خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

در خانه‌های ساحلی استان هرمزگان، تعداد ورودی‌ها متغیر است و بسته به طراحی خانه، این تعداد می‌تواند از یک تا سه ورودی متغیر باشد. مساحت ورودی‌ها در خانه‌های بندر کنگ بین ۳,۱۴ تا ۳۳,۶۰ مترمربع تغییر می‌کند، که کمترین مساحت مربوط به خانه‌های K-4 و K-5 و بیشترین مساحت مربوط به خانه K-16 است. در خانه‌های بندر لنگه، مساحت ورودی‌ها از ۲,۲۱ تا ۲۷,۵ مترمربع متغیر است، به‌طوری‌که خانه‌های L-7 و L-6 به ترتیب کمترین و بیشترین مساحت ورودی را دارند. در بندر خمیر، این مقدار بین ۸,۷۹ تا ۵۰,۹ مترمربع است، که در اینجا خانه‌های M-13 کمترین و خانه‌های M-4 و M-16 بیشترین مساحت ورودی را دارا هستند.

میانگین مساحت ورودی در خانه‌های بندر کنگ، بندر لنگه و بندر خمیر به ترتیب ۱۰,۸۱، ۱۰,۸۸ و ۲۴,۷۱ مترمربع است. همان‌طور که مشاهده می‌شود، مساحت ورودی‌ها در خانه‌های بندر خمیر به‌طور قابل‌توجهی بیشتر از دو منطقه دیگر است و در واقع بیش از دو برابر مساحت ورودی خانه‌های بندر کنگ و بندر لنگه می‌باشد. جدول زیر، مساحت ورودی‌ها در خانه‌های مختلف استان هرمزگان را به نمایش می‌گذارد و نسبت آن به مساحت کل خانه‌ها نیز محاسبه شده است.

جدول شماره (۴) بررسی مساحت ورودی و نسبت آن به مساحت خانه (منبع: نگارندگان)

بندر کنگ						بندر لنگه						بندر خمیر					
کد خانه	مساحت فضای پر	تعداد ورودی	مساحت ورودی	نسبت مساحت ورودی به فضای پر	نسبت کل	کد خانه	مساحت فضای پر	تعداد ورودی	مساحت ورودی	نسبت مساحت ورودی به فضای پر	نسبت کل	کد خانه	مساحت فضای پر	تعداد ورودی	مساحت ورودی	نسبت مساحت ورودی به فضای پر	نسبت کل
K-1	۳۰۹	۱	۲۴,۴	۷,۹۰		L-1	۴۰۸	۱	۵,۶۹	۱,۳۹		M-1	۷۱۸	۲	۲۴,۱	۳,۳۶	۳,۱۳
K-2	۲۰۰	۱	۴,۳۲	۲,۱۶											۲۰.۹	۲,۹۱	
K-3	۹۴۸	۲	۷,۹۲	۸۴.۰	۱,۶۶	L-2	۴۳۳	۳	۵,۰۰	۱,۱۵	۱,۳۴	M-2	۴۷۷	۳	۱۹,۰	۹۸.۳	۲,۰۵
			۲۳,۶	۴۹.۲					۹,۹۱	۲۹.۲					۱۰,۴	۱۸.۲	
									۲,۵۹	۶۰.۰					–		
K-4	۲۶۷	۳	۹,۹۷	۳,۷۳	۲,۹۷	L-3	۵۰۴	–									
			۱۰,۴	۳,۹۰		L-4	۱۰۰۰	۲	۱۶,۱	۱,۶۱	۱,۰۴	M-3	۳۹۰	۱	۱۵,۱	۸۷.۳	
			۳,۴۲	۱,۲۸					۴,۷۵	۰,۴۸		M-4	۴۶۱	۱	۵۰,۹	۱۱,۰	
K-5	۸۶۴	۲	-	–	۰,۱۸	L-5	۷۹۷	–				M-5	۶۱۱	۱	۴۱,۲	۶,۷۴	
			۳,۱۴	۰,۳۶		L-6	۱۰۵۲	۳	۲۷,۵	۲,۶۱	۱,۹۸	M-6	۹۳۹	۲	۳۶,۶	۳,۹۰	۲,۶۰
K-6	۱۶۳	۱	۵,۱۶	۳,۱۷					۲۰,۳	۱,۹۳					۱۲,۴	۱,۳۲	
K-7	۴۲۶	۲	۵,۰۲	۱,۱۸	۱,۳۶				۱۴,۸	۱,۴۱		M-7	۳۳۴	۱		–	
			۶,۵۳	۱,۵۳		L-7	۱۹۵	۲	–		۱,۱۳	M-8	۴۵۰	۲		–	
K-8	۱۵۹	۱	۷,۶۰	۴,۷۸					۲,۲۱	۱,۱۳		M-9	۷۳۶	۳	۲۲,۹	۳,۱۱	۴,۰۷
K-9	۲۲۲	۱	۸,۹۰	۴,۰۱		L-8	۶۷۸	۲	–						۴۸,۳	۶,۵۶	
K-10	۴۰۰	۱	۱۵,۱	۳,۷۸											۱۸,۷	۲,۵۴	
K-11	۷۳۰	۱	۱۶,۴	۲,۲۵								M-10	۴۸۶	۲	۲۹,۴	۶,۰۵	۴,۸۷
K-12	۵۷۶	۱	۲۰,۶	۳,۵۸											۱۸,۰	۳,۷۰	
K-13	۳۸۸	۱	۴,۰۴	۱,۰۴								M-11	۱۰۵۶	۲	۱۸,۸	۱,۷۸	۱,۸۷
K-14	۴۷۵	۱	۱۵,۹	۳,۳۵											۲۰,۷	۱,۹۶	
K-15	۲۹۹	۱	۶,۶	۲,۲۱								M-12	۴۶۹	۱		–	
K-16	۶۱۸	۲	۳۳,۶	۵,۴۴	۳,۱۶							M-13	۶۱۵	۳	۸,۷۹	۱,۴۳	۲,۱۰
			–	–											۱۳,۹	۲,۲۶	
			۵,۵۱	۰,۸۹											۱۶,۱	۲,۶۲	
K-17	۳۰۴	۲	۵,۳۵	۱,۷۶	۱,۷۵							M-14	۵۹۲	۱	۳۵,۷	۶,۰۳	
			۵,۲۷	۱,۷۳								M-15	۸۴۹	۳	۲۷,۱	۳,۱۹	۲,۲۲
															–		
															۱۰,۶	۱,۲۵	
												M-16	۶۶۸	۱	۵۰,۷	۷,۵۹	
												M-17	۴۶۷	۱		–	
												M-18	۶۴۳	۲		–	۱,۵۷

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

	۱,۵۷	۱۰,۱			
۳,۳۳	۲,۶۱	۱۳,۵	۳	۵۱۸	M-19
	–				
	۴,۰۷	۲۱,۱			
۶,۷۸		۳۷,۱	۱	۵۴۷	M-20
۲,۳۷	–		۲	۷۲۱	M-21
	۲,۳۷	۱۷,۱			
۸,۰۵		۴۷,۴	۱	۵۸۹	M-22

نسبت فضای ورودی به فضای پر در خانه‌های ساحلی استان هرمزگان نشان‌دهنده تعامل میان فضاهای عمومی و خصوصی است. در خانه‌های بندر کنگ، نسبت‌های بالایی مانند ۷,۹ برای خانه K-1 و ۲,۹۷ برای خانه K-4 وجود دارد که نشان‌دهنده فضاهای ورودی وسیع و ارتباط بهتر با فضای اصلی خانه است. در مقابل، خانه K-5 با نسبت ۰,۱۸ فضای ورودی کوچکتری دارد که می‌تواند به طراحی خاص یا کاربری ویژه‌ای اشاره داشته باشد.

در خانه‌های بندر لنگه، نسبت‌های ورودی به فضای پر معمولاً پایین‌تر است، مانند ۱,۳۹ برای خانه L-1 و ۱,۹۸ برای خانه L-6 که می‌تواند نشان‌دهنده طراحی‌های فشرده و تمرکز بیشتر بر فضاهای خصوصی باشد. همچنین، خانه L-4 با نسبت ۱,۰۴ دارای فضای ورودی محدودتری است که احتمالاً ناشی از نیاز به حفظ حریم خصوصی است.

خانه‌های بندر خمیر به‌طور کلی فضاهای ورودی بزرگتری دارند، با نسبت‌هایی مانند ۱۱ برای خانه M-4 و ۸,۰۵ برای خانه M-22 که نمایانگر فضاهای اجتماعی و تعاملات بیشتر در این خانه‌هاست. با این حال، نسبت‌های پایین‌تر مانند ۱,۵۷ برای خانه M-18 و ۱,۸۷ برای خانه M-11 ممکن است به محدودیت‌های خاص در طراحی اشاره داشته باشد.

میانگین نسبت فضای ورودی به فضای پر در خانه‌های بندر کنگ ۲,۶۲، در خانه‌های بندر لنگه ۱,۳۷۶ و در خانه‌های بندر خمیر ۴,۰۸ است. این میانگین‌ها الگوهای طراحی و نیازهای فضایی مختلف این مناطق را نشان می‌دهد. خانه‌های بندر کنگ با تنوع طراحی، خانه‌های بندر لنگه با تمرکز بر حریم خصوصی، و خانه‌های بندر خمیر با فضاهای عمومی بزرگتر، نیازها و فرهنگ‌های خاص خود را منعکس می‌کنند. این تحلیل می‌تواند راهگشای توسعه طراحی‌هایی باشد که با شرایط و نیازهای محلی هماهنگ‌تر باشند.

میانگین تعداد ورودی‌ها در خانه‌های بندر کنگ، بندر لنگه و بندر خمیر برابر با ۲ است. بیشترین تعداد ورودی‌ها در بندر کنگ در جبهه غربی، در بندر لنگه در جبهه‌های شمالی و غربی، و در بندر خمیر در جبهه جنوبی قرار دارد. کمترین تعداد ورودی‌ها نیز در بندر کنگ و لنگه در جبهه جنوبی و در بندر خمیر در جبهه‌های شمالی و شرقی است.

ورودی‌ها در این خانه‌ها به سه نوع باز، نیمه‌باز و بسته تقسیم می‌شوند. بیشترین فراوانی ورودی‌ها به‌صورت نیمه‌باز در خانه‌های بندر کنگ و خمیر و به‌صورت باز در بندر لنگه است. کمترین درصد ورودی‌ها به‌صورت بسته در همه سه بندر مشاهده می‌شود.

در تمامی این شهرها، بیشترین ارتباط ورودی‌ها با فضای داخلی خانه به حیاط مربوط می‌شود. پس از آن، در بندر کنگ ارتباط ورودی با ساباط در رتبه بعدی قرار دارد. در بندر لنگه نیز این ارتباط به طور مساوی با ساباط و سایر فضاها برقرار است. در بندر خمیر، ارتباط ورودی با سایر فضاها بیشتر از ساباط است. این تفاوت‌ها نشان‌دهنده الگوهای متفاوت در طراحی ورودی‌ها و ارتباط آن‌ها با فضای داخلی در این مناطق است.

در بررسی میانگین درصد قرارگیری ورودی‌ها در جبهه‌های جغرافیایی مختلف در سه بندر، در جبهه غربی، میانگین کل ۴۵,۹۸٪ است که بندر لنگه با ۵۰٪ بیشترین درصد ورودی را دارد. بندر کنگ با ۴۷,۰۵٪ و بندر خمیر با ۴۰,۹٪ در رده‌های بعدی قرار دارند. در جبهه شرقی، میانگین کل ۲۳,۳۸٪ است و بندر کنگ با ۳۵,۲۹٪ بیشترین درصد ورودی‌ها را دارد. بندر لنگه با ۱۶,۶۶٪ و بندر خمیر با ۱۸,۱۸٪ در رده‌های بعدی هستند.

در جبهه جنوبی، که میانگین کل ۷۰,۲۰٪ است، بندر لنگه تمامی ورودی‌های خود را به این سمت قرار داده است (۱۰۰٪). این نشان‌دهنده توجه ویژه به ویژگی‌های اقلیمی و نیازهای اجتماعی این منطقه است. در مقابل، بندر کنگ با

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

۲۹٫۴۱٪ و بندر خمیر با ۸۱٫۱۸٪ ورودی‌های کمتری به این جبهه اختصاص داده‌اند. در جبهه شمالی، میانگین کل ۳۰٫۲۳٪ است و بندر لنگه با ۵۰٪ بیشترین ورودی‌ها را به این سمت اختصاص داده است. بندر کنگ (۲۲٫۵۲٪) و بندر خمیر (۱۸٫۱۸٪) کمترین توجه را به جبهه شمالی داشته‌اند.

این تحلیل نشان می‌دهد که هر بندر استراتژی خاصی در طراحی ورودی‌های خانه‌های خود در جبهه‌های مختلف دارد. بندر لنگه با تأکید بر جبهه جنوبی و ورودی‌های کم به جبهه‌های شرقی و شمالی، ممکن است به ویژگی‌های اقلیمی منطقه مرتبط باشد. در حالی که بندر کنگ با توجه به ورودی‌های شرقی و جبهه غربی، نیازهای اجتماعی و فرهنگی خود را در طراحی خانه‌ها منعکس کرده است. این داده‌ها می‌توانند به درک بهتری از چیدمان فضایی و نیازهای فرهنگی در این سه بندر کمک کنند.

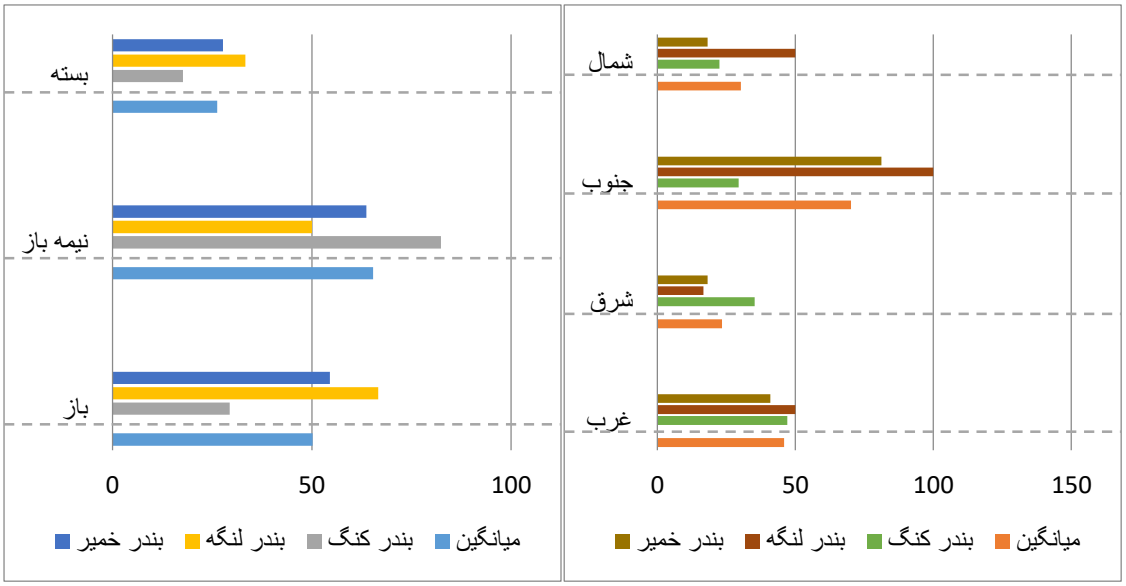

نمودار شماره (۱) راست درصد قرارگیری ورودی در جبهه‌های جغرافیایی خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)
نمودار شماره (۲) چپ درصد نوع ورودی در خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

برای تحلیل نوع ورودی‌ها در خانه‌های ساحلی استان هرمزگان، بررسی میانگین درصد هر نوع ورودی در سه بندر (کنگ، لنگه و خمیر) انجام شده است. در نوع ورودی باز، میانگین کلی ۵۰٫۲۰٪ است. بندر لنگه با ۶۶٫۶۶٪ بیشترین درصد ورودی‌های باز را دارد که نشان‌دهنده تمایل به طراحی فضاهایی است که ارتباط بیشتری با محیط بیرون برقرار می‌کنند. بندر خمیر با ۵۴٫۵۴٪ در رتبه بعدی قرار دارد و بندر کنگ با ۲۹٫۴۱٪ کمترین درصد ورودی‌های باز را دارد. این تفاوت‌ها می‌تواند ناشی از تأثیرات فرهنگی و اجتماعی مختلف در طراحی خانه‌ها باشد.

در نوع ورودی نیمه‌باز، میانگین کلی ۶۵٫۳۳٪ است. بندر کنگ با ۸۲٫۳۵٪ بیشترین میزان ورودی‌های نیمه‌باز را دارد که نشان‌دهنده تمایل به حفظ تعادل میان ارتباط با محیط بیرون و حفظ حریم خصوصی است. بندر خمیر با ۶۳٫۶۳٪ و بندر لنگه با ۵۰٪ در رده‌های بعدی قرار دارند. این آمار نشان می‌دهد که بندر کنگ بیشترین توجه را به طراحی فضاهای نیمه‌باز داشته است.

در نوع ورودی بسته، میانگین کلی ۲۶٫۲۳٪ است. بندر لنگه با ۳۳٫۳۳٪ بیشترین درصد ورودی‌های بسته را دارد که احتمالاً به دلیل نیاز به حفظ حریم خصوصی و امنیت است. بندر خمیر با ۲۷٫۷۲٪ و بندر کنگ با ۱۷٫۶۴٪ در رده‌های بعدی قرار دارند. این نتایج نشان می‌دهد که بندر کنگ تمایل کمتری به طراحی ورودی‌های بسته دارد و بیشتر به ارتباط با محیط بیرونی و فضاهای باز توجه کرده است.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

در مجموع، این تحلیل نشان می‌دهد که هر بندر استراتژی خاص خود را در طراحی نوع ورودی‌ها دارد. بندر لنگه با تمرکز بر ورودی‌های باز و بسته، و بندر کنگ با توجه به ورودی‌های نیمه‌باز، نیازهای فرهنگی و اجتماعی خاص خود را در طراحی منعکس کرده‌اند. این داده‌ها به درک بهتر چیدمان فضایی و نیازهای فرهنگی در این سه بندر کمک می‌کند.

در نمونه‌های بررسی‌شده، ورودی‌ها به سه دسته اصلی بر اساس جنسیت تقسیم می‌شوند. دسته اول، ورودی‌هایی با اولویت زنانه هستند که مخصوص اعضای خانواده یا مراجعین زن طراحی شده‌اند. این ورودی‌ها بیشترین تردد را از سوی زنان دارند و به ترتیب در خانه‌های بندر کنگ، بندر لنگه و بندر خمیر به میزان ۸٪، ۴۶٪ و ۲۳٪ از کل ورودی‌ها اختصاص دارند.

دسته دوم ورودی‌هایی با اولویت مردانه هستند که علاوه بر تردد اعضای خانواده، برای مهمانان مرد نیز در نظر گرفته شده‌اند. این ورودی‌ها به‌عنوان ورودی اصلی خانه عمل می‌کنند و در تمامی خانه‌ها ضروری هستند. درصد ورودی‌های مردانه در بندر کنگ ۸۴٪، در بندر لنگه ۵۴٪ و در بندر خمیر ۷۷٪ است. این ورودی‌ها برای دسترسی مهمانان مرد به اتاق‌های اختصاصی طراحی شده‌اند و از سایر بخش‌های خانه جدا می‌شوند. علاوه بر این، ورودی مختص مهمانان مرد فقط در خانه‌های بندر کنگ دیده می‌شود و ۸٪ از ورودی‌های این بندر را شامل می‌شود.

از نظر محرمیت، ورودی‌ها به دو دسته با محرمیت و فاقد محرمیت تقسیم می‌شوند. در مجموع، بیشتر ورودی‌ها دارای محرمیت هستند. به‌طوری‌که در بندر کنگ ۹۲٪، در بندر لنگه ۷۶٪ و در بندر خمیر ۸۰٪ از ورودی‌ها دارای محرمیت هستند. عوامل ایجاد محرمیت شامل شش روش اصلی هستند: استفاده از دیوار محافظ برای جلوگیری از دید مستقیم به درون خانه، نصب درب دوم برای تفکیک فضای ورودی از فضای اصلی خانه، عقب‌نشینی ورودی نسبت به جبهه‌های داخلی، ایجاد فضای پیش‌ورودی برای فیلتر ورود به خانه، اختلاف سطح برای کاهش دید مستقیم به فضای داخلی و طراحی چرخش ورودی برای کاهش دید در خانه. درصد محرمیت هر ورودی بر اساس تعداد این عوامل مشخص می‌شود.

نمودار شماره ۳ نشان‌دهنده تفاوت‌های اولویت فضایی زنان و مردان در جبهه‌های جغرافیایی خانه‌های ساحلی استان هرمزگان است. در جبهه غرب، میانگین اولویت زنانه ۲۶٫۶۷٪ و اولویت مردانه ۲۶٫۳۳٪ است که نشان‌دهنده برابری تقریبی در انتخاب فضاها برای هر دو جنس است. در بندر کنگ، با ۵۰٪ اولویت زنانه و ۲۵٪ اولویت مردانه، ورودی‌ها بیشتر به نفع زنان طراحی شده‌اند. در مقابل، در بندر لنگه و بندر خمیر، اولویت‌های زنانه به ترتیب ۱۷٪ و ۱۳٪ و اولویت‌های مردانه ۲۸٪ و ۲۶٪ است که توازن نسبی در انتخاب فضاها برای هر دو جنس را نشان می‌دهد.

در جبهه شرق، اولویت‌های مردانه بیشتر مورد توجه قرار گرفته است، به‌طوری‌که میانگین اولویت مردانه ۲۲٫۳۳٪ است و هیچ درصدی برای زنان ثبت نشده است. این نشان‌دهنده نادیده‌گرفتن نیازهای زنان در طراحی ورودی‌ها در این بخش است. در بندر کنگ نیز هیچ اولویتی برای زنان در این جبهه وجود ندارد و تنها ۳۸٪ از ورودی‌ها به مردان اختصاص دارد.

در جبهه جنوب، میانگین اولویت‌های زنانه ۳۷٫۳۳٪ و مردانه ۳۸٪ است که توازنی نسبی میان دو جنس ایجاد می‌کند. با این حال، بندر کنگ در این جبهه به‌طور واضح اولویت‌های فضایی را به نفع مردان طراحی کرده است، به‌طوری‌که ۲۳٪ از ورودی‌ها به مردان و ۰٪ به زنان اختصاص یافته است. در مقابل، بندر لنگه و بندر خمیر با اولویت‌های ۵۰٪ و ۴۸٪ برای زنان و ۴۳٪ و ۶۲٪ برای مردان فضایی متوازن‌تر برای زنان فراهم کرده‌اند.

در جبهه شمال، میانگین اولویت زنانه ۳۶٪ و مردانه ۱۳٪ است که نشان‌دهنده توجه بیشتر به نیازهای زنان است. بندر کنگ با ۵۰٪ اولویت برای زنان و ۱۴٪ برای مردان فضایی چشمگیرتر برای زنان طراحی کرده است. بندر لنگه و بندر خمیر نیز به ترتیب ۳۳٪ و ۲۵٪ برای زنان و ۱۴٪ و ۱۱٪ برای مردان دارند که تمایل به طراحی فضاهای زنانه را نشان می‌دهد.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

این تحلیل نشان‌دهنده تنوع و تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی در طراحی خانه‌های ساحلی استان هرمزگان است که به نیازهای جنسیتی و جغرافیایی مرتبط است. بندر کنگ و بندر لنگه بیشتر به نیازهای مردان توجه کرده‌اند، درحالی‌که بندر خمیر طراحی متوازن‌تری را در نظر گرفته است. این بررسی می‌تواند راهگشای طراحی‌های آینده با توجه به نیازهای جنسیتی و اجتماعی جامعه محلی باشد.

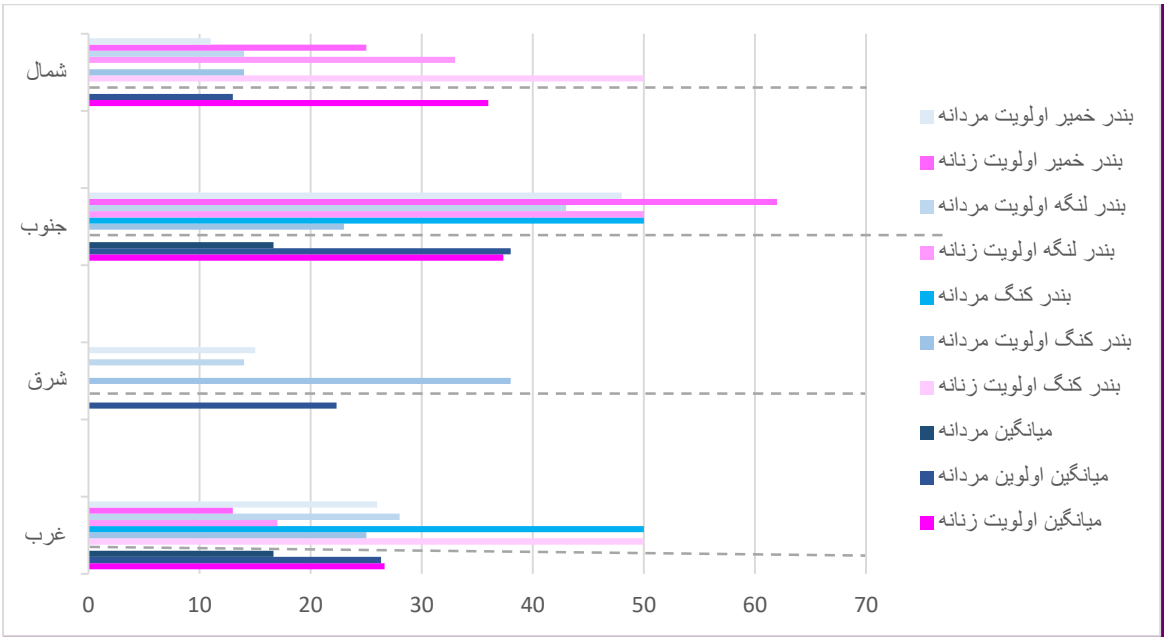

نمودار شماره (۳) درصد قرارگیری ورودی‌های جنسیتی در جبهه‌های جغرافیایی خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

در جدول زیر، ورودی‌های فاقد محرمیت از نظر دسترسی فیزیکی و بصری تحلیل شده‌اند. این ورودی‌ها به تفکیک جنسیت بررسی شده و شامل هر دو نوع ورودی با اولویت زنانه و مردانه می‌باشند.

جدول شماره (۵) بررسی ورودی‌های فاقد محرمیت در خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

اولویت زنانه			اولویت مردانه		
نام خانه	تصویر خانه	علت محرمیت ورودی صفر	نام خانه	تصویر خانه	علت محرمیت ورودی صفر

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

L-8	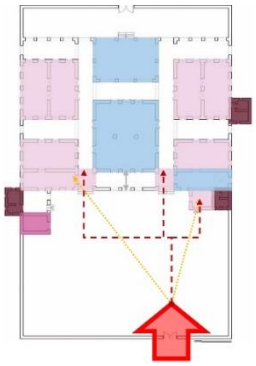	ورودی جنوبی این خانه به حیاط اندرونی متصل می‌شود و به فضاهای با اولویت زنانه خانه راه دارد. این ورودی مخصوص تردد اعضای خانواده است، در حالی‌که مراجعه‌کنندگان دیگر از ورودی شمالی وارد خانه می‌شوند. به‌منظور کاهش دید به فضاهای داخلی، ارتفاع، فضاهای واسط، عقب‌نشینی و ایجاد ساباط به‌کار رفته است.	L-7	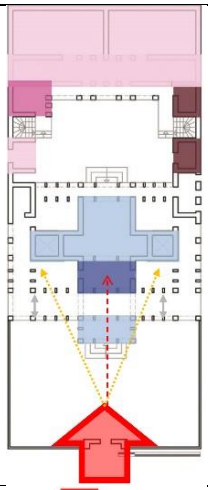	این خانه دارای دو ورودی است: ورودی اصلی در جنوب که به فضاهای با اولویت مردانه مرتبط است و ورودی غربی که به فضاهای زنانه اختصاص دارد. ورودی جنوبی به اتاق مهمانان مخصوص مردان می‌رسد و در این فضا، اتاق مهمان و بادگیر برای دورهمی‌های خانوادگی و مراسم بزرگ‌تر استفاده می‌شود. اتاق مهمان جنوبی به‌ویژه برای انجام کارهای مرد خانه و جلسات کاری مورد استفاده قرار می‌گرفت. فیلتر فضای مهمان و ساباط‌ها مانع از دید مستقیم به فضای اندرونی خانه در قسمت شمالی می‌شود.
M-18	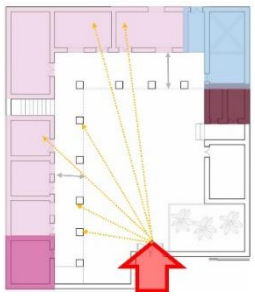	این خانه دو ورودی دارد. ورودی جنوبی فاقد محرمیت است و دید به فضاهای با اولویت زنانه را فراهم می‌کند. این ورودی برای تردد اعضای خانواده استفاده می‌شود، در حالی که سایر مراجعه‌کنندگان از ورودی شمالی وارد خانه می‌شوند. دید مستقیم از ورودی تا حدی توسط ستون‌ها و ساباط مسدود شده است.	L-8	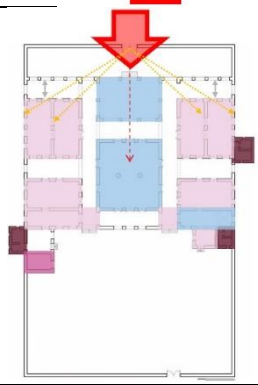	این خانه دارای دو حیاط جلویی و پشتی است. حیاط جنوبی مخصوص اعضای خانواده بوده و تا حدی به عنوان اندرونی محسوب می‌شود. ورودی شمالی به اتاق مهمان در بخش میانی خانه اختصاص دارد و برای سایر مراجعه‌کنندگان است. دید از ورودی به فضاهای اصلی خانه وجود دارد، اما با ساخت ایوان و ایجاد ارتفاع، این دید تا حدودی محدود شده است.
M-21	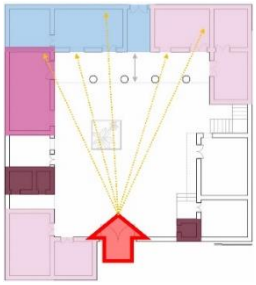	دید از ورودی به‌طور مستقیم به فضاهای مردانه باز می‌شود، در حالی که دید به فضاهای با اولویت زنانه محدودتر است. پنجره‌های باز به سمت حیاط همراه با گچ‌بری طراحی شده‌اند تا از دید مستقیم به داخل فضا جلوگیری کنند. این ورودی فقط برای تردد اعضای خانواده استفاده می‌شود و به همین دلیل، عوامل محرمیت در آن اعمال نشده است. سایر مراجعه‌کنندگان از ورودی شمالی وارد خانه می‌شوند.	M-8	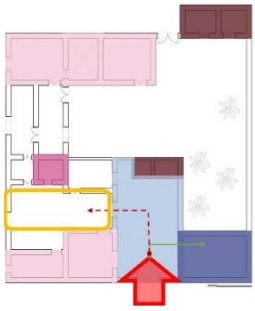	این خانه دارای دو حیاط داخلی و خارجی است. در حیاط خارجی، اتاق مهمان و سرویس بهداشتی و حمام ویژه اقامت مهمانان مرد قرار دارد. از طریق این ورودی، ارتباط با فضای میانی و رابط بین فضاهای اصلی برقرار می‌شود. لازم به ذکر است که ورودی مخصوص اعضای خانواده در قسمت شمالی پلان خانه قرار دارد.

در این تحلیل، ورودی‌های خانه‌های ساحلی استان هرمزگان از نظر محرمیت و عدم محرمیت بررسی شده‌اند. محرمیت هر ورودی بر اساس رعایت برخی آیتم‌ها در طراحی آن سنجیده می‌شود. هرچه تعداد این آیتم‌ها بیشتر باشد، درصد محرمیت ورودی افزایش می‌یابد.

در بسیاری از خانه‌ها، به‌ویژه در مورد ورودی‌های زنانه، محرمیت به درستی رعایت نشده است. به‌عنوان مثال، خانه‌های L-8، M-8، M-18، M-21و L-7 هیچ‌گونه محرمیتی برای ورودی‌های زنانه ندارند که این می‌تواند نشان‌دهنده عدم توجه به نیازهای خصوصی و امنیتی زنان در طراحی این فضاها باشد.

در مقابل، خانه‌هایی مانند K-5 و L-2 با ۵۰٪ محرمیت و خانه‌های K-4 ، L-4و M-19 با ۶۶٫۶٪ محرمیت، تلاشی برای ایجاد فضاهای امن‌تر و متناسب با نیازهای زنان داشته‌اند. خانه‌های K-1 ، K-4و K-10 حتی به ۸۳٫۳٪ محرمیت دست یافته‌اند که نشان‌دهنده توجه ویژه به طراحی‌های حساس به جنسیت است.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

برخی خانه‌ها نیز مانند L-6 و L-2 با ٪۶۶٫۶ محرمیت، توازن خوبی بین نیازهای عمومی و خصوصی در طراحی ورودی‌ها برقرار کرده‌اند. در همین راستا، خانه‌های M-2 ، M-6و M-9 نیز با ٪۵۰ محرمیت، ترکیبی از فضاهای عمومی و خصوصی را ارائه می‌دهند که به نیازهای هر دو جنس توجه می‌کند.

در مجموع، این تحلیل نشان می‌دهد که طراحی ورودی‌ها در خانه‌های استان هرمزگان تحت تأثیر عوامل فرهنگی و اجتماعی خاصی قرار دارد. در حالی که برخی خانه‌ها، به‌ویژه در مناطق شمالی و شرقی، توجه بیشتری به محرمیت و نیازهای جنسیتی داشته‌اند، خانه‌های دیگر، به‌ویژه در مناطق جنوبی و غربی، کمتر به این موارد اهمیت داده‌اند. این اطلاعات می‌تواند به بهبود طراحی‌های آینده و ایجاد فضاهای بیشتر متناسب با نیازهای محلی و اجتماعی کمک کند.

جدول شماره (۶) بررسی عوامل محرمیت در ورودی خانه‌های ساحلی استان هرمزگان (منبع: نگارندگان)

اولویت زنانه			اولویت مردانه		
نام خانه	تصویر خانه	عوامل محرمیت	نام خانه	تصویر خانه	عوامل محرمیت
L-4	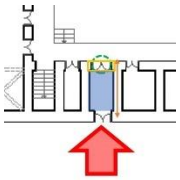	دیوار محافظ به طور کامل در جلوی ورودی خانه قرار گرفته و درب دوم از دید به داخل خانه جلوگیری می‌کند. همچنین، عقب‌نشینی ورودی و طراحی فضای پیش‌ورودی یا هشتی از دیگر عوامل ایجاد حریم خصوصی در این خانه هستند.	K-4	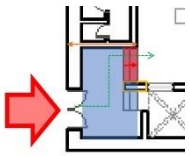	دیوار محافظ به‌طور عمودی بین دو پلکان ورودی قرار گرفته و تا حدی از دید مستقیم از درب ورودی به حیاط جلوگیری می‌کند. اختلاف ارتفاع نیز باعث کاهش دید به این فضا می‌شود. علاوه بر این، پیش‌ورودی و عقب‌نشینی ورودی از دیگر عوامل ایجاد حریم خصوصی در ورودی هستند. همچنین، چرخش ورودی هنگام ورود به حیاط مانع از دید مستقیم به فضای داخلی خانه می‌شود.
M-19	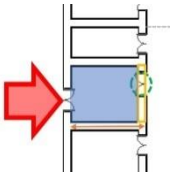		K-10	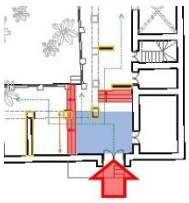	ورودی این خانه در مسیر ساباط قرار دارد و به‌دلیل وجود دو دیوار در مقابل ورودی، دید به داخل خانه کاهش می‌یابد. همچنین، تعدادی ستون و دیوار در سمت غرب ورودی مانع از دید به قسمت غربی خانه می‌شود. دیگر عوامل ایجاد محرمیت شامل عقب‌نشینی ورودی، پیش‌ورودی، اختلاف سطح و چرخش هنگام ورود به خانه است که موجب افزایش قابل‌توجه درصد محرمیت ورودی شده است.

ورودی‌ها از نظر دسترسی به دو دسته مستقیم و غیرمستقیم تقسیم می‌شوند. دسترسی مستقیم به فضاهایی اشاره دارد که بلافاصله پس از ورودی قرار دارند، در حالی که دسترسی غیرمستقیم به فضاهایی مربوط است که از طریق فضاهای واسط به آن‌ها می‌رسیم.

تحقیقات نشان می‌دهد که تمامی ورودی‌های خانه‌های بندر لنگه و بندر خمیر به فضاهای فاقد جنسیت دسترسی دارند، اما در بندر کنگ، ۹۲ درصد ورودی‌ها به این فضاها متصل هستند. پس از فضاهای فاقد جنسیت، بیشترین دسترسی مستقیم ورودی‌ها به فضاهای مردانه است. در بندر کنگ، ٪۲۴ از ورودی‌ها به فضاهای مردانه دسترسی دارند، و در بندر لنگه و بندر خمیر، این درصد ٪۲۳ است. در بندر کنگ، ٪۸ ورودی‌ها به فضاهای مردانه و ٪۴ به فضاهای زنانه دسترسی دارند. در بندر لنگه، ٪۱۵ ورودی‌ها به فضاهای زنانه و ٪۸ به فضاهای خصوصی متصل هستند. همچنین، در بندر خمیر، ٪۶ ورودی‌ها به فضاهای زنانه، ٪۶ به فضاهای مردانه، و ٪۱۱ به فضاهای خصوصی دسترسی مستقیم دارند.

دسترسی‌های غیرمستقیم در بندر کنگ بیشترین درصد را به فضاهای فاقد جنسیت (٪۳۶) اختصاص دارد. پس از آن، فضاهای زنانه با ٪۲۸ و فضاهای با اولویت مردانه و خصوصی با ٪۲۰ در رده‌های بعدی قرار دارند. در بندر لنگه، ٪۲۳ دسترسی غیرمستقیم به فضاهای مردانه و ٪۱۵ به فضاهای فاقد جنسیت وجود دارد. در بندر خمیر، ٪۴۲ دسترسی غیرمستقیم به فضاهای با اولویت زنانه، ٪۲۲ به فضاهای فاقد جنسیت، و ٪۱۴ به فضاهای با اولویت مردانه مربوط است.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

از نظر دید بصری، در خانه‌های بندر کنگ، بیشترین دید نسبت به فضاهای فاقد جنسیت (۹۲٪) است. دید بصری نسبت به فضاهای زنانه ۵۲٪ و فضاهای مردانه ۱۶٪ است، در حالی که دید نسبت به فضاهای زنانه و خصوصی صفر است. در بندر لنگه، دید بصری نسبت به فضاهای فاقد جنسیت ۹۲٪، فضای زنانه ۲۳٪، و فضاهای مردانه و با اولویت مردانه هر یک ۱۵٪ است. در بندر خمیر، دید بصری نسبت به فضاهای فاقد جنسیت ۸۵٪ و فضاهای زنانه صفر درصد است.

نمودار شماره ۴ نشان‌دهنده دسترسی فیزیکی مستقیم به فضاهای جنسیتی در ورودی خانه‌های بندر کنگ، بندر لنگه و بندر خمیر است. در این نمودار، دسترسی به فضاهای فاقد جنسیت در هر سه شهر به طور قابل توجهی بالا است، به طوری که میانگین دسترسی به این فضاها ۹۷,۳۳ درصد است. در بندر کنگ، این میزان ۹۲ درصد، در بندر لنگه و بندر خمیر ۱۰۰ درصد است، که نشان‌دهنده عدم تمایز جنسیتی در این فضاها و تأکید بر کاربری عمومی آن‌ها است.

دسترسی به فضاهای مردانه در این خانه‌ها با میانگین ۲۳,۲۸ درصد، نشان‌دهنده وجود فضایی برای مردان در ورودی‌ها است. بندر کنگ با ۲۴ درصد بیشترین میزان دسترسی به فضاهای مردانه را دارد، در حالی که بندر لنگه و بندر خمیر به ترتیب با ۲۳ درصد و ۲۲,۸۵ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

دسترسی به فضاهای با اولویت مردانه کم است و میانگین کلی آن ۴,۵۷ درصد است. بندر کنگ با ۸ درصد بیشترین میزان دسترسی به این فضاها را دارد، در حالی که در بندر لنگه هیچ دسترسی به فضاهای با اولویت مردانه وجود ندارد و بندر خمیر ۵,۷۱ درصد دسترسی را نشان می‌دهد.

دسترسی به فضاهای با اولویت زنانه نیز کم است. میانگین دسترسی به این فضاها ۷,۰۳ درصد است. بندر لنگه با ۱۵,۳۸ درصد بیشترین میزان دسترسی به فضاهای زنانه را دارد، در حالی که بندر خمیر ۵,۷۱ درصد و بندر کنگ هیچ دسترسی به این فضاها ندارد.

دسترسی به فضاهای خصوصی نیز با میانگین ۶,۳۷ درصد مشاهده می‌شود. بندر خمیر با ۱۱,۴۲ درصد بیشترین میزان دسترسی به این فضاها را دارد، در حالی که بندر کنگ و بندر لنگه به ترتیب ۰ درصد و ۷,۶۹ درصد دارند.

به‌طور کلی، این تحلیل نشان‌دهنده اهمیت فضاهای فاقد جنسیت در طراحی ورودی‌ها و عدم توازن در دسترسی به فضاهای زنانه و مردانه است. این نتایج می‌تواند به توسعه طراحی‌های معماری کمک کند تا به نیازهای جنسیتی و اجتماعی مختلف ساکنان مناطق ساحلی توجه بیشتری شود.

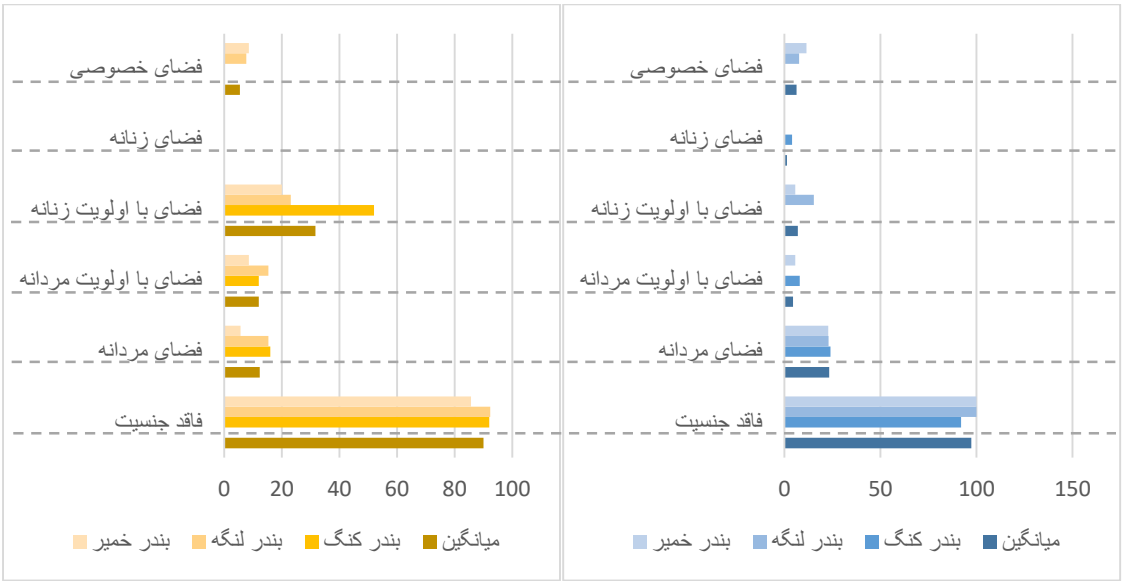

نمودار شماره (۴) راست دسترسی فیزیکی مستقیم نسبت به فضاهای جنسیتی در ورودی (منبع: نگارندگان)

نمودار شماره (۵) چپ دسترسی بصری نسبت به فضاهای جنسیتی در ورودی (منبع: نگارندگان)

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

نمودار شماره ۵ به بررسی دید بصری نسبت به فضاهای جنسیتی در ورودی خانه‌های سه شهر بندر کنگ، بندر لنگه و بندر خمیر می‌پردازد. نتایج نشان می‌دهند که فضاهای فاقد جنسیت در هر سه شهر بالاترین میزان دید بصری را دارند. میانگین دید بصری به این فضاها ۹۰ درصد است؛ در بندر کنگ و بندر لنگه به ۹۲ درصد و در بندر خمیر به ۸۵,۷۱ درصد می‌رسد. این نشان‌دهنده تأکید بر مشاهده‌پذیری فضاهای عمومی و فاقد جنسیت در طراحی ورودی‌ها است.

دسترسی به فضاهای مردانه با میانگین دید بصری ۱۲,۳۶ درصد، نشان‌دهنده مشاهده‌پذیری محدود این فضاها است. در بندر کنگ، این میزان ۱۶ درصد، در بندر لنگه ۱۵,۳۸ درصد و در بندر خمیر ۵,۷۱ درصد است. این تفاوت‌ها به احتمال زیاد تحت تأثیر عوامل اجتماعی و فرهنگی مرتبط با نقش‌های جنسیتی در این مناطق قرار دارند.

همچنین، دید بصری به فضاهای با اولویت مردانه با میانگین ۱۱,۹۸ درصد کم است. در بندر کنگ و بندر لنگه، این میزان به ترتیب ۱۲ درصد و ۱۵,۳۸ درصد است، در حالی که در بندر خمیر به ۸,۵۷ درصد می‌رسد. این نتایج نشان‌دهنده نیاز به توجه بیشتر به فضاهای با اولویت مردانه در طراحی ورودی‌ها است.

میانگین دید بصری به فضاهای با اولویت زنانه ۳۱,۶۹ درصد است. بندر کنگ با ۵۲ درصد بالاترین میزان دید بصری را به این فضاها دارد، در حالی که بندر لنگه با ۲۳,۰۷ درصد و بندر خمیر با ۲۰ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. این نشان‌دهنده توجه به فضاهای زنانه و اهمیت آن‌ها در طراحی ورودی‌ها است.

اما نکته قابل‌توجه، عدم وجود دید بصری به فضاهای زنانه در تمامی شهرها است که به صفر می‌رسد. این مسئله احتمالاً به عدم توجه به فضاهای زنانه و تأثیرات فرهنگی و اجتماعی در این مناطق مرتبط است و نیاز به بازنگری در طراحی این فضاها را نشان می‌دهد.

دسترسی به فضاهای خصوصی با میانگین ۵,۴۲ درصد مشاهده می‌شود. بندر کنگ هیچ دیدی به این فضاها ندارد، در حالی که بندر لنگه با ۷,۶۹ درصد و بندر خمیر با ۸,۵۷ درصد دید بصری کمتری به این فضاها دارند. این نتایج می‌تواند نیاز به توجه بیشتر به فضاهای خصوصی در طراحی ورودی‌ها را برجسته کند.

در مجموع، تحلیل نشان‌دهنده تفاوت‌های چشمگیر در دید بصری به فضاهای جنسیتی در ورودی‌های خانه‌های سه شهر است که می‌تواند ناشی از فرهنگ محلی، نیازهای ساکنان و رویکردهای متفاوت طراحی معماری باشد. توجه به این تفاوت‌ها می‌تواند به بهبود طراحی فضاهای مسکونی و افزایش برابری جنسیتی در معماری کمک کند.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

این پژوهش با هدف آینده‌پژوهی سازماندهی فضای ارتباطی شهر و معماری مسکونی، به تحلیل طراحی ورودی‌های خانه‌های ساحلی در بندرهای کنگ، لنگه و خمیر پرداخته است و نشان می‌دهد که معماری این مناطق به‌طور عمیق تحت تأثیر نیازهای اقلیمی، اجتماعی و فرهنگی قرار دارد. ورودی‌ها نه‌تنها به‌عنوان گذرگاه‌هایی برای ورود و خروج عمل می‌کنند، بلکه بازتاب‌دهنده نیازهای خاص هر جامعه و شرایط زیست‌محیطی هستند. این پژوهش نشان می‌دهد که طراحی این فضاها باید نه‌تنها به نیازهای اقلیمی بلکه به نیازهای اجتماعی، فرهنگی و جنسیتی هر منطقه توجه داشته باشد.

تحلیل‌ها نشان داده است که در طراحی ورودی‌ها، بندر لنگه با ۶۶,۶۶٪ ورودی‌های باز بیشترین ارتباط با فضای بیرون را فراهم می‌کند و به بهره‌برداری از نور طبیعی و تهویه مناسب توجه دارد. در مقابل، بندر کنگ با ۲۹,۴۱٪ ورودی‌های باز و ۸۲,۳۵٪ ورودی‌های نیمه‌باز، رویکردی متوازن‌تر در حفظ حریم خصوصی و ارتباط با فضای بیرونی دارد. بندر خمیر نیز مشابه بندر کنگ با ۶۳,۶۳٪ ورودی نیمه‌باز عمل کرده و همزمان به ورودی‌های باز نیز اهمیت داده است. این تفاوت‌ها نشان‌دهنده نیازهای اقلیمی و اجتماعی متفاوت هر منطقه است و بیانگر توجه به مسائل محلی در طراحی است.

تحلیل میزان محرمیت نیز تأکید می‌کند که طراحی ورودی‌ها در تمامی این بنادر به‌منظور تأمین حریم خصوصی و کاهش دید مستقیم انجام شده است. در این زمینه، بندر کنگ با ۹۲٪ ورودی‌های دارای محرمیت، بندر لنگه با ۷۶٪ و

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

بندر خمیر با ۸۰٪ درصد بالایی از ورودی‌ها را به حریم خصوصی اختصاص داده‌اند. این نشان‌دهنده توجه ویژه به امنیت و آسایش ساکنان است و می‌تواند به‌عنوان الگویی برای طراحی‌های آینده در معماری مسکونی مطرح شود.

در مورد اولویت‌های جنسیتی، پژوهش نشان می‌دهد که بندر کنگ با ۸۴٪ ورودی‌های مردانه بیشتر به نیازهای مردان پرداخته است، در حالی که بندر لنگه و بندر خمیر با ۴۶٪ و ۲۳٪ ورودی‌های زنانه، رویکردی متوازن‌تر را در نظر گرفته‌اند. این تحلیل‌ها بر اهمیت تأمین نیازهای جنسیتی در طراحی‌های معماری و تأثیر آن بر کیفیت زندگی تأکید دارند.

یکی از یافته‌های مهم این پژوهش، تفاوت‌های دید بصری در طراحی فضاهای جنسیتی است. فضاهای فاقد جنسیت با میانگین ۹۰٪ بیشترین میزان دید بصری را دارند و نشان‌دهنده اولویت طراحی این فضاها برای کاربری عمومی است. با این حال، فضاهای زنانه و خصوصی به ترتیب با میانگین ۳۱٫۶۹٪ و ۵٫۴۲٪ کمترین توجه را دریافت کرده‌اند، که به‌ویژه در مناطق با فرهنگ‌های سنتی‌تر، حاکی از کم‌توجهی به فضاهای زنانه است.

این پژوهش در نهایت تأکید می‌کند که طراحی فضاهای مسکونی باید نه‌تنها به نیازهای اقلیمی و محیطی، بلکه به نیازهای اجتماعی و جنسیتی ساکنان نیز توجه داشته باشد. ایجاد توازن میان فضاهای عمومی و خصوصی، توجه به محرمیت و تأمین امنیت ساکنان در طراحی ورودی‌ها، می‌تواند به‌عنوان الگوهایی برای سازماندهی فضای ارتباطی در معماری مسکونی استفاده شود. این تحقیق همچنین پیشنهاد می‌کند که طراحی‌های آینده باید انعطاف‌پذیر و پاسخگو به نیازهای مختلف جامعه باشند و به‌طور خاص به نیازهای جنسیتی و اجتماعی هر منطقه توجه کنند تا کیفیت زندگی ساکنان خانه‌های ساحلی استان هرمزگان بهبود یابد.

به این ترتیب، این پژوهش نه تنها تحلیل دقیقی از وضعیت کنونی طراحی ورودی‌ها در شهرهای ساحلی استان هرمزگان ارائه داده است، بلکه راهکارهایی برای طراحی‌های آینده در جهت بهبود فضای ارتباطی و معماری مسکونی این مناطق ارائه می‌دهد.

منابع

ابراهیمی بوزانی، مهدی، گنجعلی، جعفر، رضایی، محمد. (۱۴۰۰). بررسی شاخص‌های کمی و کیفی مسکن در شهرستان خمینی‌شهر .فصلنامه پژوهش‌های مکانی-فضایی، ۵(4)، ۲۷-۴۶.

احمدنژاد، فرهاد (۱۴۰۱)، تامین حریم در خانه‌های سنتی ایران با فاصله‌گذاری زمانی در دستگاه ورودی، فرهنگ معماری و شهرسازی اسلامی، سال هفتم، شماره اول، ۹۵-۱۱۲.

اذانی، مهدی، مسائلی، محمدرضا، برزگر، رضا، کبیری، محمدکریم. (۱۳۹۹). بررسی معیارهای مسکن پایدار با تأکید بر بُعد اجتماعی توسعه پایدار: مطالعه موردی محله جلفا واقع در منطقه ۵ اصفهان .پژوهش‌های مکانی-فضایی، ۴(4)، ۳-۲۶.

آراسته، شیوا (۱۳۹۶)، مطالعات بافت و معماری تاریخی بندر کنگ، دفتر معماری پلسار پارت.

انصاری، باقر (۱۳۸۶)، حقوق حریم خصوصی، تهران، سمت.

بانی مسعود، امیر (۱۳۹۴)، معماری معاصر ایران، در تکاپوی بین سنت و مدرنیته، تهران، هنر معماری قرن.

بلالی اسکویی، آزیتا؛ جمالی، یحیی؛ کریمی پور، المیرا؛ خیری، جواد (۱۴۰۲)، تبیین ارتباط سازماندهی فضایی و جهت‌گیری خانه‌های تاریخی با تاکید بر نقش ورودی (نمونه موردی: خانه‌های بومی تبریز در دوره قاجار)، دانش‌های بومی ایران، سال ۱۰، شماره ۲۰، ۲۳۹-۲۷۷.

بمانیان، محمدرضا؛ امینی، معصومه (۱۳۹۵)، معماری اجتماعی خانه ایرانی، انتشارات اول و آخر، تهران.

پاکزاد، جهانشاه (۱۳۸۸)، راهنمای طراحی در فضای شهری، تهران، شهیدی.

پیرنیا، کریم (۱۳۸۸)، راهنمای طراحی فضای شهری، تهران، شهیدی.

پیرنیا، محمدکریم (۱۳۸۷)، معماری ایرانی، تالیف و تدوین: غلامحسین معماریان، تهران، سروش دانش.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

جمالی، سیروس؛ خدمتی، سارا؛ صعوه، المیرا (۱۴۰۱)، بررسی تطبیقی ورودی‌های منازل مسکونی شهر تبریز، نشریه علمی تخصصی شباک، سال هشتم، شماره ۱، ۳۷-۴۶.

خامنه‌ای زاده، حنانه (۱۳۹۶)، مفهوم خلوت در چگونگی تحقق آن در زیست جهان خانه‌ی ایرانی، باغ نظر، شماره ۴۹، ۳۱-۴۱.

دریایی، احمدنور (۱۳۸۴)، مراسم آیینی و فولکلور مردم بندر کنگ، تهران، نشر احسان.

زارع، طالب (۱۳۸۷)، سند توسعه شهرستان بندر لنگه (۲)، معاونت برنامه‌ریزی استانداری، دفتر برنامه‌ریزی و بودجه.

سلطان‌زاده، حسین (۱۳۷۲)، فضاهای ورودی در خانه‌های قدیم تهران، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

سلطان‌زاده، حسین (۱۳۷۳)، نماهایی از ساختمان‌های تهران (از معماری دوران انتقال)، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

سلطان‌زاده، حسین (۱۳۸۴)، خانه در فرهنگ ایرانی، تهران، دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

سلطان‌زاده، حسین (۱۳۹۳)، فضای ورودی خانه‌های تهران قدیم، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

ضیایی، محسن (۱۳۹۶)، بادگیر نسیم – بندر کنگ، دوماهنامه فرهنگ، میراث و گردشگری، سال دوم، شماره ۶.

کاتب، فاطمه (۱۳۸۴)، معماری خانه‌های ایرانی، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

محبوبی، قربان؛ مختابا امریی، مصطفی؛ عطار عباسی، مصطفی (۱۳۹۵)، بازشناخت هستمندی همزیستی درون و بیرون معماری مساجد ایران، کیمیای هنر، سال پنجم، شماره ۲۱، ۵۷-۷۵.

محمدی مزرعه، حامد (۱۴۰۰)، آشنایی با معماری بافت‌های تاریخی استان هرمزگان، تهران، طحان گستر.

محمدی مزرعه، حامد (۱۴۰۰)، جایگاه ورودی در معماری بناهای بومی بندر لنگه، شهرسازی و معماری هویت محیط، دوره ۲، شماره ۶، ۲۱-۳۹.

مدقالچی، لیلا (۱۳۹۶)، بازشناسی مفهوم آستانه در باغ ایرانی، منظر، سال نهم، شماره ۳۹، ۶-۱۹.

مرادی نسب، حسین (۱۴۰۰)، تحلیل ابعاد وجودی نظام ورودی خانه‌های سنتی ایران بر پایه‌های علل اربعه سینوی، نمونه موردی: خانه‌های قاجاری یزد، فصلنامه تحقیقات بنیادین علوم انسانی، شماره ۲۴، ۱۴۷-۱۷۰.

معماریان، غلامحسین (۱۳۸۶)، سیری در مبانی نظری معماری، تهران، سروش.

معماریان، غلامحسین (۱۳۸۷)، آشنایی با معماری مسکونی ایرانی (گونه‌شناسی درون‌گرا)، تهران، نشر سروش دانش.

معماریان، غلامحسین (۱۳۸۹)، معماری ایرانی، تهران، سروش.

منوچهر، محمد. (۱۴۰۰). بررسی وجوه تمایز خانه‌های ارامنه جلفای اصفهان با خانه‌های مسلمانان: مطالعه موردی خانه‌های خواجه پطورس و سوکیاس .فصلنامه پژوهش‌های مکانی-فضایی، ۵(4)، ۴۷-۵۸.

مهندسین مشاور ماندگار طرح فارس (۱۳۹۸)، گزارش مطالعه، مستندنگاری، طرح حفاظت و احیاء شهری مرکز فرهنگی تاریخی بندر خمیر، شهرداری بندر خمیر.

مومنی، کوروش؛ عطاریان، کورش؛ محبیان، مصطفی (۱۳۹۹)، بازشناسی هویت فرهنگ اسلامی در معماری نماهای ورودی (مطالعه موردی: خانه‌های بافت قدیم دزفول)، اندیشه معماری، سال ۴، شمار ۷، ۱۴-۲۸.

مومنی، کوروش؛ ناصری، ندا (۱۳۹۴)، بررسی ابزارها و روش‌های ایجاد محرمیت در خانه‌ی زینت‌الملک شیراز منطبق بر آیات و روایات اسلامی، پژوهش‌های معماری اسلامی، سال ۳، شماره ۹، ۷۹-۹۲.

نوربخش، حسین (۱۳۵۷)، بندر لنگه در ساحل خلیج‌فارس؛ بندرعباس: ابن‌سینا.

Anvari, S. (2007). *The Legal Recognition of Privacy: Historical Perspectives*. Iranian Law Review, 24(1), 102-110.

Ardalan, N., & Bakhtiar, L. (2000). *The Sense of Unity: The Sufi Tradition in Persian Architecture*. Kazi Publications.

Beebeejaun, Y. (2017). *Gender and Urban Design: Reconstructing Public and Private Spaces*. Urban Studies, 54(1), 55-70.

Beebeejaun, Y. (2017). Gender, urban space, and the right to everyday life. *Journal of Urban Affairs*, 39(3), 323–334.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]

Beebeejaun, Y. (2017). *Urban planning and the environment*. Journal of Sustainable Cities, 12(3), 220-230.

Brown, P., & Taylor, R. (2024). Spatial organization of entryways: A study of Iranian vernacular homes. *Journal of Iranian Architectural Studies*, 12(3), 55-67.

Clark, D., & Davis, K. (2024). Social and climatic impacts on the entry spaces of coastal Iranian homes. *Environment and Design Studies*, 19(2), 88-102.

Dovey, K. (2010). *Becoming Places: Urbanism / Architecture / Identity / Power*. Routledge.

Dovey, K. (2010). *The city as a complex system: An ecological perspective on urban design*. Architectural Journal, 23(5), 342-359.

Green, T., & Zhao, L. (2024). The role of entryways in traditional Iranian architecture. *Journal of Cultural Heritage Architecture*, 21(1), 34-49.

Jarvis, H., Kantor, P., & Cloke, J. (2009). *Cities and Gender*. Routledge.

Norberg-Schulz, C. (1980). *Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture*. Rizzoli.

Pakzad, J. (2006). *Theoretical Foundations and Urban Design Process*. Tehran University Press.

Pakzad, J. (2006). *Traditional architecture in the coastal regions of Iran: A study of sustainable design strategies*. Journal of Iranian Architecture, 15(2), 56-72.

Pakzad, S. (2006). *Architecture of Traditional Iranian Houses: Patterns of Social Space*. Architectural Journal, 11(2), 39-45.

Patel, A., & Choi, H. (2025). Gendered spaces in the architecture of Hormozgan's coastal homes. *Architectural Journal of the Middle East*, 15(4), 210-225.

Rapoport, A. (1969). *House Form and Culture*. Prentice-Hall.

Smith, J., & Johnson, L. (2023). Gender and space in traditional coastal architecture of Iran. *International Journal of Architecture and Gender*, 8(2), 47-59.

Turner, G., & Khan, A. (2024). Gender and privacy in Iranian vernacular architecture. *Journal of Gender and Architecture*, 16(1), 66-80.

Williams, S., & Lee, M. (2023). Climate and culture: Designing entry spaces in coastal regions. *Sustainable Architecture Review*, 30(4), 100-115.

Zhao, P. (2016). *Space, Place, and Gender: The Intersectionality of Public and Private Spaces in Urban Architecture*. Journal of Urban Design, 21(2), 202-215.

Zhao, X. (2016). *Spatial Design and Cultural Reflection in Traditional Architecture*. University of Beijing Press, p. 45.

[Downloaded from jvfc.ir on 2026-10-13]